

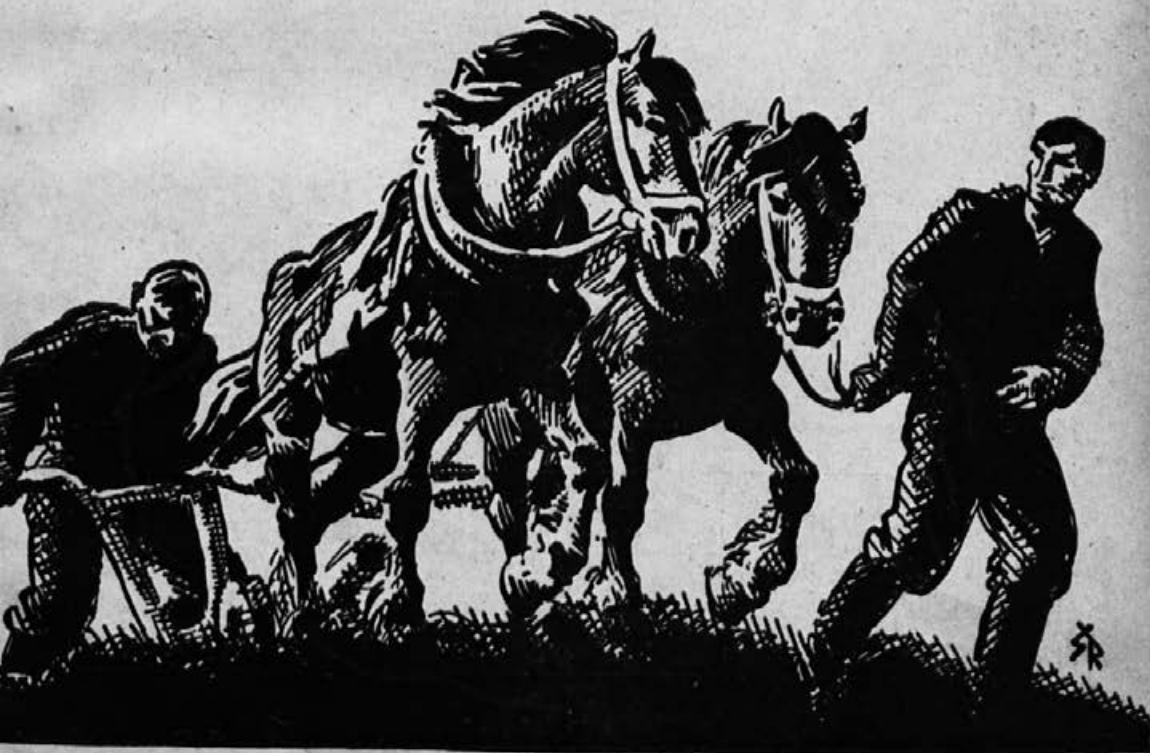
JANUAR

Leto XV. Št. 1.

Gruda

Mesečnik za kmetisko prosveto

VSEBINA:

Oton Župančič. — Oton Župančič: Sveta si, zemlja... — V 15. leto! — Josip Udovič ml.: Na svoji zemlji svoj gospod... — Šola naj služi ljudstvu. — Ostanimo zvesti svojemu rodu! — Pleten ženski pulover. — A. E.: Usoda prekmurskega dekleta. — Negujmo svoje zobe. — Za našo kuhinjo. — Praktični nasveti. — Razlaga tujih besed. — Izrečena sodba. — Albin Podjavoršek: Pod vaško lipo. — † Nadškof dr. Ante Bauer. — Dr. Alfred Šerko. — Dobro je, da veste... — V čigavih krempljih smo... — Jože Danev: Za zelenim praporom... — S. M.: Naša šola. — S. M.: Kako maskiramo. — Kdo bo šel na tečaj? — Dašek: Denar in njegovi sorodniki. — Vztrajno na delu. — Gnojenje krompirja. — Peter Rupar: Mreža bele groze. — Za prosti čas — naj pride smeh v vas.

Mesečnik za kmetosko prosveto ● Izhaja vsak mesec ● Celoletna naročnina din 25.—, posamezna številka din 3.— ● Rokopisov ne vračamo ● Vse, kar se tiče uredništva, pošiljajte na naslov: Uredništvo »Grude«, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 1. ● Uprava »Grude« je v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1, kamor pošiljajte naročnino, oglase in reklamacije (pritožbe) ● Poštno-čerkovni račun »Grude« ima št. 13.440

Izdaja Zveza kmetiskih fantov in deklet ● Za uredništvo odgovarja Ivan Albreht, oba v Ljubljani
Tiska Tiskarna Slatnar, d. z o. z. (Vodnik in Knez), Kamnik

Največji slovenski denarni zavod

Mestna hranilnica ljubljska

ima

lastnih rezerv okoli din 25.000.000—

Prirastek novih vlog
v decembru 1937 „ 5.300.000—

Prirastek novih vlog
od 1. — 13. janu-
arja 1938 . . . „ 5.560.000—

Nove in oproščene
vloge v skupnem
znesku . . . „ 203.000.000—

so vsak čas razpoložljive

Za vse obveze hranilnice jamči

Mestna občina ljubljanska

Srečno novo leto

želi svojim cenjenim odjemalcem

MIHA RAME

mehanična delavnica

Dev. Marija v Polju št. 29 (poleg cerkve)

Prečitajte članek:

„IZREČENA SODBA“ na strani 11!

Semena

za polje in vrt nudi

SEVER & KOMP.

LJUBLJANA, Gosposvetska cesta 5

TISKARNA SLATNAR

U

sa tiskarska dela Vam
izvrši hitro, lično
in po najnižjih cenah

D. Z O. Z. **KAMNIK**

Telefon: Kamnik 8. — Pošt. ček. račun 10.560

GRUDA

M E S E Č N I K Z A K M E T S K O P R O S V E T O

1.

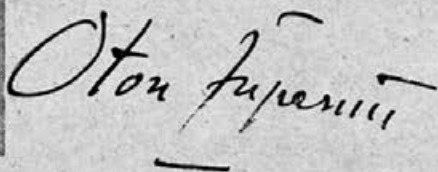
JANUAR 1938.

XV.

Oton Župančič

največji sedaj živeči slovenski pesnik, obhaja letos 60 letnico svojega rojstva. Rodil se je v Vinici pri Črnomlju. Izdal je več knjig pesmi, med katerimi je najznamenitejša »Duma«, kjer opeva svojo domovino. Mnogi tuji narodi so ga prevajali in s tem se je razširila slava našega naroda po svetu. Župančič piše najlepši in najčistejši slovenski jezik. Sedaj je ravnatelj gledališča v Ljubljani.

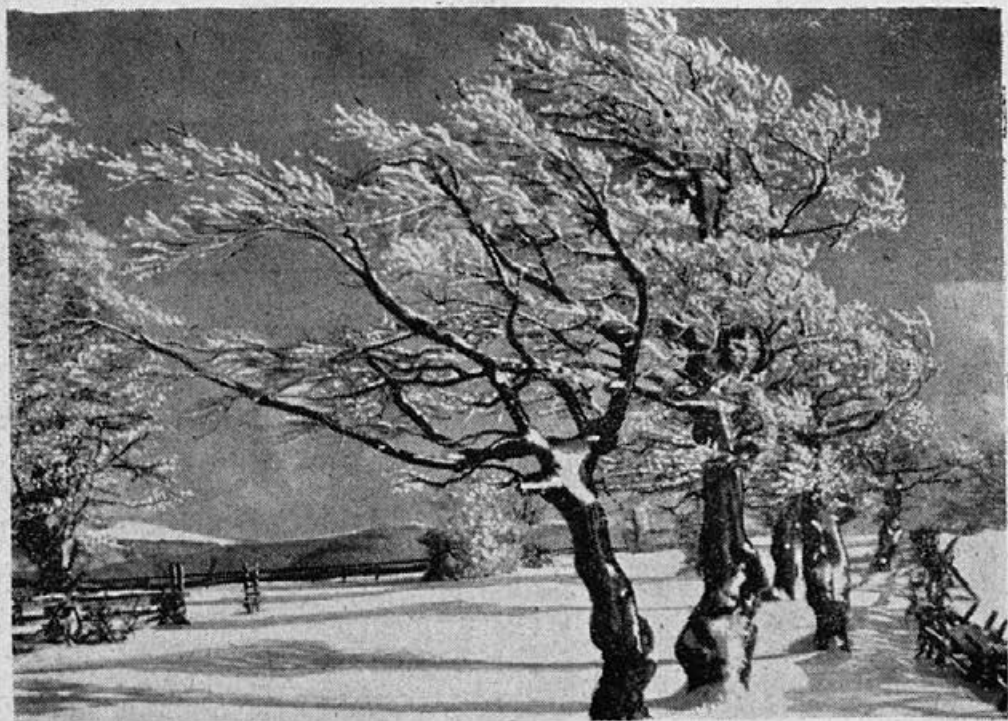
Oton Župančič:

Sveta si, zemlja . . . (Odlomek iz pesmi »Duma«)

Sveta si, zemlja, in blagor mu, komur plodiš, —
z oljem mu lečiš razpokano dlan,
shrambe mu polniš in vina mu vračaš za znoj,
daješ sena in otave za vola, ki vlačil je brano,
hodil pred plugom in družno potil se z oračem;
točiš cvetlicam v čaše medu, da pride bučela,
gnana od tajne skrbi spomladi na delo za božič;
ni gospodinje strah mrazov, zakaj nje družina
dvojno obleko ima, in čuješ na tnalu
trlice? In osnutek na stativah čaka že votka.
O, tam sveti duh razprostrl je krila nad mizo,
blažen je trud in blažen počitek družini.

Sveta si, zemlja, in blagor mu, komur plodiš; —
ali poljane poznam — čigave so v soncu bleščeče?
Pustil si plug in motiko, v zemljo se zalezal,
starec, in križ ti na grobu rjavi in poveša se;
sin tvoj zaril se je živ pod zemljo — v Ameriki koplje,
v rovu še zarja poljan mu mračne misli obseva,
sin njegov več ne bo jih poznal, ne sanjal o njih.

Narava počiva...

V 15. leto!

S pričujočim letnikom stopa »Gruda« v 15. leto svojega obstoja. Da se je tako dolgo kljub vsem težavam vzdržala, je dokaz, da je bila potrebna. Pravico do obstoja tudi v bodoče, ji daje namen in cilji, katerim naj neomahljivo in neustrašeno služi.

Krivice, ki tlačijo večino delovnega ljudstva širom sveta, v nemali meri čuti na lastni koži tudi slovenski kmetijski človek. Sto- in stoletja zraščan s svojo grudo je prenašal vse trpljenje, ki mu ga je nalagala odvisnost od tistih, ki so stali nad njim. Vendar je vso dolgo dobo vztrajal in se boril, da si reši svoj dom, svoj jezik, svojo narodno svobodo. — Nič manjše ni hotenje kmetijskega ljudstva v današnjih dneh po rešitvi, po boljšem, lepšem življenju, kot je bilo kdajkoli prej. In kakor v preteklosti, je tudi danes rešitev v njegovih rokah:

da se osvobodi gospodarske in duhovne sužnjosti, da se v prav vseh zbudi čut človeškega dostojanstva, težnja po enakopravnosti, svobodi in napredku. Zato je treba, da se prav vsi kmetijski ljudje zdramijo, združijo in prosvetijo.

Temu namenu bodi posvečena »Gruda«. V korist ljudstvu, ki živi, dela, trpi in se bori za svoj obstanek na koščku sveta, ki se mu pravi slovenska zemlja.

Pomagati dvigu slovenske vasi iz gospodarske bede, neznanja in nezavednosti, da bo slovenski kmetijski človek nekoč postal sam svoje sreče — in svojega naroda bodočnosti — kovač. Da bo postal kmetijski dom svoboden in neodvisen, kmet sam gospodar svoje zemlje in aktiven tvorec svoje kmetijske kulture! Tem velikim ciljem bo služila »Gruda« s tem, da bo *kmetiska in slovenska!*

Na svoji zemlji svoj gospod ...

Českoslovaška republika spada med one države, kjer so si priborili kmetje s svojimi organizacijami odločilen vpliv na javno življenje, tako, da se ne more zgoditi ničesar proti njihovi volji. To dejstvo me je napotilo, da sem se odločil za proučevanje splošnih razmer v tej državi in delovanja gospodarskih, združnih, mladinskih in ostalih organizacij. Pridobljeno znanje pa bom uporabil pri delu v naših kmetско-mladinskih organizacijah, za dvig naše od vseh zapuščene in obubožane slovenske vasi.

Slika češke vasi ...

Že pri prvem koraku, ko stopi človek v češko vas, mora opaziti, da je tu kmetско življenje lepše od našega: in če še pogleda malo bolj naokoli, je o tem še bolj prepričan. Hiše so podobne našim, le da so vse obdane z velikim dvoriščem. Gospodarska poslopja so zgrajena vsa na enak način, na podlagi izkušenj, ki se odlikujejo po svoji praktičnosti. Takoj za hišo je hlev, potem shramba za vozove in skedenj. Nazaj po drugi strani sledi shramba za stroje, nato moderno gnojnišče z gnojnično jamo, svinjaki in končno žitnica, ki zapira dvorišče pri hiši. Tako ima kmet vse lepo pri roki. Razumljivo je, da se vse odlikuje po snagi in vzornem redu.

... in njeno življenje

Življenjski standard (stanje, položaj — glej razlago tujih besed) češkega kmeta je mnogo višji od našega. Hrana — moram reči — je za naše razmere naravnost gosposka. Pri boljši hrani so ljudje bolj zdravi in tudi močnejši, ker vsi dobro vemo, koliko bolezni in slabosti izhaja prav radi slabe hrane. Jedila pripravljajo približno tako kot pri nas, le žgancev ne poznajo.

Za zabavo in ponk jim služi radio, katerega ima že skoro polovica kmetских hiš. Da je to res, naj navedem, da je v českoslovaški republiki 1.020.000

radio naročnikov pri 15.000.000 prebivalcev. Skoró vsaka radio-postaja ima dvakrat na dan na sporedu kmetijsko uro; v tem času obvešča kmete o vseh strokovnih in stanovskih zadevah ter o najnovejših tržnih cenah. Sploh je ves spored bližji kmetiskemu življenju kot pri nas.

Tudi čitajo češki kmetje mnogo in sicer največ dnevnik. Kmetje izdajajo v celi državi 5 dnevnikov in nad 20 pokrajinskih tednikov. (Poleg tega še okrog 30 mesečnikov, revij itd. — kje smo še mi?! — opomba uredn.) S tem tiskom, ki je zelo razširjen na deželi, pa tudi v mestih, ustvarjajo kmetски ljudje javno mnenje — uveljavljajo svoje misli in svoja hotenja.

Organizacija kmetске mladine pa skrbi za izobrazbo, vzgojo in razvedrilo fantov in deklet s svojimi prireditvami in drugim delovanjem. Je zelo močna in šteje nad 133.000 članov in članic.

Kmetски fant
v narodni noši iz Moravsko-Slovaške

Gospodarska neodvisnost

Gospodarsko so kmetje organizirani v najrazličnejših zadrugah. Za vnovčevanje žitnih pridelkov in semen imajo Okrajne gospodarske zadruge, katere edine imajo pravico nakupovanja. Trgovci so radi žitnega monopola izključeni. (Pod žitnim monopolom razumemo, da se žito ne sme svobodno prodajati in ne kupovati, temveč ima to pravico država, ki pa jo lahko odda kakšni družbi. Češkoslovaška država je n. pr. to pravico oddala »Obilni spoletnosti« (Žitni družbi), ki jo tvorijo zadruge in nekaj družb pod državnim nadzorstvom.

Ker odloča ceno žitu družba, v kateri imajo kmetje večino po svojih zadrugah, si torej sami režejo kruh.)

Nadalje imajo zadruge za pridobivanje špirita (večinoma ga pridobivajo iz krompirja) in te pokupijo od svojih članov ves krompir. V krajih pa, kjer se goji sladkorna pesa, pa imajo zadrugne tovarne za sladkor. Te tovarne pokupijo od svojih članov sladkorno peso.

V zadnjem času so pričeli kmetje z živahno akcijo (delovanjem) za vnovčevanje živine. Tudi tukaj so že dosegli lepe uspehe, kakor tudi v mlekarstvu. Iz tega razvidimo, da kmetje s pomočjo zadrug sami določajo cene in tako onemogočajo vsako špekulacijo.

Kaj sledi iz tega ...

Radi svoje gospodarske moči, ki so jo dosegli češki kmetje, so si pridobili trajno politično moč. Le svoji gospodarski neodvisnosti se imajo zahvaliti, da se ne more storiti ničesar, kar bi bilo proti njim in bi ogrožalo njihov življenjski obstoj.

Gospodarska neodvisnost je pripomogla češkemu in slovaškemu kmetu, da je na svoji zemlji res svoj gospod in da bo tak tudi ostal.

Šola naj služi ljudstvu

Učitelj mora vedno deliti usodo s svojim narodom. Ker pa tvorijo večino našega naroda kmetje in delavci, je prva dolžnost učitelja, da se seznani z njihovimi potrebami in interesi in da postavi pouk v narodni šoli v prvi vrsti v službo vseh delov našega naroda.

Ivan Dimnik, predsednik
Jugoslov. učiteljskega udruženja.

Vedno bolj in bolj se naši ljudje, zlasti kmetjski in delavski sloji, zavedajo, da njim pripadajo pravice do odločanja o vsem življenju naroda in države. Te pravice so si prilastili maloštevilni meščanski sloji, ki so v današnjem kapitalističnem redu popolni gospodarji vseh gospodarskih in kulturnih dobrin. Po pravici

pa bi bilo, da odloča o narodnem in državnem bogastvu in njegovi bodočnosti ljudstvo, predvsem kmetje in delavci, ki jih je največ, ki torej tvorijo večino naroda. Tako bi bilo edino prav, da bi tudi vse kulturne ustanove, predvsem pa šola, služile ljudstvu in delale v njegovo korist. Dobro pa vemo, da je, kakor povsod drugje, tudi v tem preprosti delovni človek zapostavljen. Gospoda, ki vlada nad njim, ureja vse tako, da daje koristi njenim interesom in da pomaga izkoriščati nižje sloje.

Mladi učitelji na novi poti

Med mladimi slovenskimi učitelji, ki živijo po vaseh in trgih in vidijo težko življenje naših ljudi, se je začelo novo gibanje. Pri svojem delu v šoli in med ljudstvom so spoznali, da morajo pomagati kmetkemu in delavskemu

človeku pri njegovi borbi za boljše življenjske pogoje. Uvideli so, da je treba spremeniti šolo, vzgojo in izobrazbo mladine — ne kot zahtevajo vladajoči sloji — temveč po željah in potrebah ljudstva.

Da bi bilo to njihovo delo čimbolj uspešno, so se organizirali v »Učiteljskem pokretu«, ki je odsek glavne učiteljske organizacije: Jugoslovenskega učiteljskega združenja. Kaj hočejo s svojim pokretom? Predvsem spoznati gospodarsko stanje kmetijskega prebivalstva, posebne prilike na vasi in razmere, v katerih otrok živi. Šele tako bodo lahko določili, kakšno naj bo njihovo šolsko delo. Da te svoje misli čimbolj razširijo, so ustanovili tudi svojo zadrugo »Pedagoški tisk«, ki bo izdajala knjižice o najvažnejših vprašanjih našega naroda in šole.

Pred sodobnimi nalogami

Lani decembra je izšla prva taka knjižica z naslovom »Slovenska šola in učitelj pred sodobnimi nalogami«. Kaj je vsebina knjižice? V prvem delu govori o sedanji ureditvi sveta, ko se podira stari red in nastajajo nove gospodarske osnove življenja, ko raste na eni strani bogastvo in s tem oblast maloštevilnih slojev, na drugi pa padajo številne množice v vedno večjo bedo. Toda vedno bolj raste hotenje delovnega ljudstva, da se reši iz jarma gospodarskega izkoriščanja. Obenem raste klic po osvobojenju in enakopravnosti malih narodov, ki so gospodarsko in narodno zatirani. V tej borbi za socialno in narodno neodvisnost morajo tudi učitelji sodelovati. V preteklosti je bil učitelj radi svoje vzgoje več ali manj v službi protiljudskih teženj. Ljudskošolski učitelj pa je kmalu spoznal, da postaja šola in pouk zastarel, da več ne dohiteva sodobnega življenja in njegovega presnavljanja. Današnja mladina, njena usoda in njena sreča pa mora biti izhodišče vsega novega dela v šoli.

Za mladino gre

Učitelj vzgaja bodoče rodove, zato mora vedeti, kakšen je cilj njegove vzgoje, kakšnega človeka hoče vzgojiti. Ta vzgoja mora biti taka, kot jo zahtevajo in želijo ljudje sami, da se bo otrok vzgojil v dobrega člana človeške družbe, da bo vedel, kakšne so njegove dolžnosti do drugih in da se bo znašel v življenjski borbi. Šola naj vzgaja tako, kot zahteva sodobno življenje. Naše splošne razmere pa morajo biti take, da bo vsakomur omogočeno šolanje, da tako lahko z vsemi prirojenimi in pridobljenimi sposobnostmi koristi svojemu narodu in človeštvu.

Da bo slovenska šola res dobra, mora zrasti iz naših slovenskih prilik. Zato mora učitelj te

prilike in razmere proučevati, spoznavati in po njih uravnavati svoje šolsko delo. To proučevanje družbenih prilik učitelju razkrije, da tvori jedro našega naroda kmetско ljudstvo, da je zemlja nepravilno razdeljena, da je 30.000 kmetških prebivalcev brez zemlje, da se morajo ljudje iz vasi seliti v mesta, v tujino. Dalje bo spoznal učitelj, da je drugi najmočnejši sloj naroda delavstvo, ki ga skupna usoda druži v borbo za svoje življenjske zahteve. Le tanko plast tvorijo drugi sloji, trgovci, uradniki itd.

Spoznanje tega resničnega stanja bo privedlo učitelja, da bo preusmerjal svoje delo v šoli tako, da bo koristilo predvsem večini naroda, kmetom in delavcem.

Učitelju svobode

Za tako delo v korist ljudstva pa mora biti učitelj svoboden. Slovenski učitelj pa ni bil nikoli deležen svobode. Vedno je bil odvisen od vladajočih političnih strank, vaških magnatov in raznih mogotcev. Da bo sebi izboljšal svoj položaj, se mora pridružiti tistim, ki se sami borijo za svoje pravice. To je delovno ljudstvo, ki je poklicano, da si pribori novo, boljše ureditev na svetu. Njegova moč in borba bo tem večja, čim več bo šolancev, ki bodo imeli iste težnje, kot jih ima kmetско ljudstvo in čimbolj bodo le-ti delali z njim in zanj za boljše bodočnost. Slovenski učitelj se mora zavedati, da bo kmetški človek toliko bolj odločen branilec šole in učitelja, kolikor več mu bo koristila, čimbolj bo služilo njemu.

Razvedrilo šolarjev med odmorom

KMETSKA ŽENA IN DEKLÉ, ZA NJENE ROKÉ IN SRCÉ

Ostanimo zvesti svojemu rodu!

»Neroden in zabit kot kmet«, pravi ta ali oni mestni škric. Pri tem misli, da mu je zaničevanje kmetov v čast. Dostikrat se celo zgodi, da tako govorijo tisti sinovi in hčere, ki so jim kmetški starši s svojimi žalji in znojem omogočili boljše življenje. Mestni gospodiči kažejo s tem svojim zaničevanjem naše ga stanu le svojo lastno neumnost. Škoda je le, da se tudi med nami vsi ne zavedamo, da biti kmet ni sramota, ampak čast. Koliko je deklet, ki bi rade šle v mesto služiti in delat najslabša dela, samo da bi živele v mestu, se moderno oblačile in se prišle od časa do časa pokazat domov. Doma potem vihajo nosove, češ »kako ste neumni, kar sram me je, da sem tu doma«, in podobno.

Naše življenje

Res je naše kmetško življenje trdo in naporno in so od njega naše roke raskave in zdelane. Časa za izobrazbo nam ne ostaja. Toda, ali je zato sramota biti kmet?

Skozi stoletja in tisočletja je slovenski kmet z ljubeznijo in trpljenjem obdeloval svojo grudo. Od nje ga ni mogla pregnati nobena sila. Bile so vojne, kuge, bili so Turki, Nemci, bili so grofje in vihteli svoj bič — toda slovenski kmet je ostal, ostala je gruda z njegovim znojem in krvjo prepojena, ostala je slovenska govorica. Naše matere so otrokom že v zibelki vlivale tisto ljubezen do svoje zemlje in jezika, ki je nobena sila ni mogla izruvat. Bile so tiste, ki so iz roda v rod prenašale slovensko kmetško zavest in vezale rodove med seboj. Njihovi možje so padali na frontah — one so držale grunt; odhajali so v

tujino v Ameriko, Nemčijo, Francijo, žene so ostale doma na kosu zemlje z lačnimi otroci in vzdržale. Tudi me se zavedajmo tega! V naših rokah bomo nosile nov rod slovenskih fantov in deklet. Vile jim bomo prave slovenske in kmetške zavednosti in pa še nekaj: to, da moramo vsi kmetški ljudje držati skupaj. Ker vse, kar danes trpimo, bi se dalo spremeniti, če bi bili bolj enotni in zavedni. Če bomo pa vsak na svojo stran vlekli, bo zmeraj slabše.

Naše delo

Pravijo, da bo vojna. Prav nič drugega ne bo to za nas: naši očetje in bratje bodo šli morit druge, me bomo pa doma ostale. Prav bi pa le bilo, če bi naši kmetje sami odločali, ali bo vojska ali ne, saj moramo potem tudi sami umirati. Nekateri govore, da bi nas Nemci radi dobili, da bi prišel Hitler do morja čez našo zemljo. To se pravi, da bi nam zopet zavladali tujci in še kakšni! Tisti hitlerjevci, ki pravijo, da smo Slovani gnoj, ki ga je treba uničiti. Tega pa že ne bomo pustile. Vsa dekleta se zavedamo, kaj pomenimo mi kmetje za naš narod in smo ponosni na svojo žuljavo dlan. Tudi naši sinovi bodo ostali zvesti svoji grudi in narodu. Da jih bomo pa znale vzgojiti, se moramo zavedati svoje vrednosti. Narobe je misliti, da smo za to, da ostanemo vedno tako neizobražene. Ne, tudi delovni človek mora doseči svojo izobrazbo, saj s svojimi žalji plačuje šole. Toda kljub izobrazbi moramo ostati verni sinovi in hčere svojega slovenskega kmetškega naroda. In me, slovenska kmetška dekleta toliko bolj, ker je v naše roke položena velika odgovornost.

Pleten ženski pulover

Zanj potrebujemo: 300 g oranžnordeče volne, dolge pletilke št. 2½ in pletilke št. 6/1.

Pulover pletemo do rokavnih izrezov v krogih. Pričnemo spodaj z 280 petljami, ki jih naslanjemo na drobnejše pletilke. Petlje razdelimo na 4 pletilke in naredimo na spodnji rob 54 krogov, izmenoma po 2 desni in po 2 levi petlji. Nato delamo dalje z debelejšimi pletilkami ta-le osnovni vzorec:

1. krog: podpletemo izmenoma po 2 petlji križem in po 2 petlji desno. Križem popletemo petlji tako, da podpletemo najprej drugo petljo od zadaj, potem šele prvo petljo, in pustimo nato obe petlji na drugo pletilko.

2. krog: same desne petlje.

3. krog: petlje, ki smo jih bili v prvem krogu podpletki križem, podpletemo zdaj desno, desno podpletene petlje pa podpletemo križem.

4. krog: same desne petlje.

Te 4 vrste neprestano ponavljamo.

Da se pulover ob strani lepše uleže po životu, naredimo v 21. krogu in potem še 5 krat, in sicer v vsakem 20. naslednjem krogu iz prve petlje prve in tretje pletilke in iz zadnje petlje 2. in 4. pletilke po 2 petlji. V 12. krogu razdelimo petlje za rokavna izreza. V ta namen podpletemo prvih 142 petelj za prednik na eno pletenko zazankamo naslednjih 20 petelj za desni rokavni izrez, podpletemo naslednjih 132 petelj za zadnjik na drugo pletilko in zazankamo zadnjih 10 petelj in takoj nato prvih 10 petelj prve pletilke za levi rokavni izrez.

Zdaj pletemo čez naslednjih 132 petelj prednik in sicer v vrstah sem in tja. Pri zgornjem delu prednika ne delamo križem pletenih petelj nič več premaknjeno, ampak podpletemo vsaki 2 petlji križem, in sicer vedno po isti 2 petlji skupaj. Da nastane vzlasti rob, prvo petljo vsake vrste predenemo, kakor bi jo hoteli desno podplesti, zadnjo petljo pa desno podpletemo. Sode vrste (t. j. drugo, četrto, šesto itd.) pletemo levo. Ob rokavnih izrezih podpletemo na začetku in na koncu vsake druge naslednje vrste po 2 petlji hkrati.

Po 45. vrstah, ki jih naredimo čez 116 petelj, zazankamo v naslednji sodi vrsti srednjih 26 petelj za vratni izrez in naredimo najprej levo ramo do konca. Ob vratu snamemo še osemkrat in sicer v vsaki drugi naslednji vrsti, po eno petljo. V peti vrsti pričnemo, potem ko zadnjič snamemo, zazankovati petlje za poševno ramo. V ta namen zazankamo na začetku pete vrste v obeh naslednjih lihih vrstah (t. j. 1., 3., 5. itd.) po 8 petelj, nato pa še vse ostale petlje. Desno ramo dokončamo ravno nasprotno.

Čez 132 petelj druge pletilke naredimo do kraja zadnik. Pletemo ga v vrstah sem in tja v istem progastem vzorcu kakor zgornji del prednika in snemamo za rokavni izrez na enak način. Po 31 vrstah, ki jih naredimo čez 116 petelj, razdelimo petlje za razporek na hrbtu. Pletemo do sredine, delo obrnemo in dokončamo najprej levo ramo. Ko naredimo 35 vrst čez 58 petelj, zazankamo v naslednji lihi vrsti prvih 18 petelj za izrez na tilniku in pričnemo v naslednji vrsti zazankovati petlje za poševno obliko rame tako, kakor pri predniku. Ob vratu snamemo v naslednjih 2 lihih vrstah po eno petljo. Desno ramo dokončamo ravno nasprotno.

Za rokav, ki ga začnemo plesti zgoraj, naslanjemo na debelejšo pletenko 16 petelj in ga pletemo najprej v vrstah sem in tja, in sicer v istem progastem vzorcu kakor zgornji del prednika oziroma zadnika. Da rokav ob rami pravilno zaokrožimo, doslanjemo na začetku 2. vrste in naslednjih 35 vrst po 3 petlje. Nato sklenemo petlje v krog in spletemo čez 124 petelj, kolikor jih imamo, še 36 krogov. V šestem in vsakem naslednjem 6. krogu podpletemo na začetku in na koncu kroga po 2 petlji hkrati. Od 37. kroga delamo spet vzorec s premaknjenimi, križem pletenimi petljami. Ko zadnjič snamemo, naredimo čez 68 petelj še 4 kroge. Potem napravimo z drobnejšimi pletenkami za napestnik 40 krogov, izmenoma po 2 desni in po 2 levi petlji in nazadnje vse petlje zazankamo. Ko pulover na ramah šešijemo, všijemo rokave.

Potem obkvačkamo vratni izrez in razporek z dvema nepretrganima vrstama gostih petelj, razporek sam pa še z eno vrsto gostih petelj in naredimo obenem na desni strani dve majhni zanki tako, da preskočimo 2 gosti petlji s 4 zračnimi petljami. Nazadnje prišijemo na levo stran razporka dva majhna gumba.

Ovratnik in pas skvačkamo iz angora volne ali naredimo iz blaga v rjavi barvi. Pas kvačkamo iz samih neovitih petelj, ovratnik pa z 2 krat ovitimi petljami.

Usoda prekmurskega dekleta

Tiha in mirna se razprostira ravnina na levem bregu Mure. Počasi prehaja v Goričke hribočke. Vedno več in več jih je, naposled pa ravnina popolnoma izgine in pričnejo se temni, ponekod skoraj divji gozdovi. Po gričih in po kotanjah med gozdovi pa se ponižno dvigajo iz tal s slamo krite kočice, med njimi pa lepša nova poslopja.

Skromne so te kočice, a vendar je bilo nekoč veselo v njih. Pelargonije in drugo cvetje je krasilo pred nekaj leti ta okna. Vesele pesmi deklet, ki so opravljale svoje delo, so donele naokrog. Kako to, da vene cvetje? Zakaj ni več petja? Skoro prazne so kočice, puste — de-

klet ni. Odšle so ... V Francijo, v Nemčijo so odšle — in z njimi pesmi.

Drage tovarišice, komaj smo se strnile v močne vrste kmetske mladine, že nas trga usoda narazen. Kako veselo smo sprejele poziv k skupnemu delu! Toda komaj smo začele, že mnoge kliče usoda drugam. Vlak žvižga, noče čakati, morajo iti.

Kdaj bo konec tega? Kdaj nam bo dala domača gruda dovolj kruha? Ali bo prišel kmalu čas, ko bodo zopet cvetele pelargonije na oknih in rožmarin?

Da bi se kmalu začulo petje iz teh skromnih kočic, da bi zopet zacvetelo cvetje na oknih, ki ga zdaj zalivajo matere s svojimi solzami.

Negujmo svoje zobe

Dandanes je več ali manj vsakomur znano, kaj pomeni zdravo zobovje za človeka. Naloga zob je namreč, da dobro zmeljejo hrano. Istočasno delujejo že v ustih na hrano sokovi slinavk (žlez, ki izločajo slino), pri čemer se hrana že deloma začne prebavljati. Tako zmleta in s slino premešana hrana nato v obliki grizljaja z lahkoto zdrkne v požiralnik, odtod v želodec in čreva, kjer se začne glavna prebava. Pomanjkljivo, gnilo zobovje seveda ne more zmleti hrane, kot bi bilo treba. Posledica tega je, da mora zato želodec opravljati dvojno delo, kar ima za posledico motnje v prebavi in želodčne bolezni.

Zobje so zelo podvrženi raznim boleznim, med katerimi je predvsem omeniti gnilobo zob. Druge bolezni, ki napadajo zobe, so: rahitis in sifilis.

Naj omenim le nekaj besedi o zobeh: Zobje tiče v zobnih predalčkih spodnje in zgornje čeljusti. Odrasli človek ima 32 zob, ki jih imenujemo tudi stalne. Otrok pa ima tako imenovano mlečno zobovje, ki obsega 20 zob. Prednje zobe imenujemo sekalce (v vsaki čeljusti po dva), nato sledi 1 podočnjak, 2 vrzeljaka in končno trije kočnjaki. Mlečno zobovje pa nima kočnjakov. Med 20. in 30. letom se pokaže zadnji kočnjak — modrostni zob, ta je po navadi manj vreden in zelo rad gnije.

Gniloba zob

Gniloba zob je zelo razširjena. Pospešujejo jo razne bolezni, slaba prehrana, pomanjkljivo žvečenje, pa tudi nekatera zdravila, n. pr. železo. Zobje gornje čeljusti obole pogosteje, kot zobje spodnje. Vzrok gnitju zob so bakterije, ki se rade naselijo obenem z ostanki hrane v raznih razpoklinah in defekti (poškodbah) zob. Najprej začno razpadati sestavni deli zoba, to je emajl (vrhnji del) in zobovina.

Varujmo zobe

Boljše je, da se te gnilobe preje varjemo, kot pa zdravimo. Zato moramo predvsem skrbeti za čiščenje zob, h kateremu moramo navajati otroke že v šolski dobi. Namen čiščenja zob je, da odstranimo razkrajajoče se ostanke jedi, ki pospešujejo gnilobo. V ta namen se poslužuj zobnih ščetk, ki pa seveda ne smejo biti pretrde. Sicer s samo ščetko ne boš mnogo opravila, kupi si zato še zobni prašek, ki je najcenejši. Za cel mesec in še več ga boš lahko imela, če si ga kupiš za 1 dinar. Praviloma naj bi si čistili zobovje po vsaki jedi. Seveda ni potrebno, da bi si jih čistili vedno s praškom, čez dan zadostuje, če si jih samo splakneš in odrgneš s ščetko. Nikdar pa ne pozabi na zobe zvečer, predno

ležeš spat. Tedaj pa res kolikor mogoče temeljito, kar opraviš najboljše s praškom ali s kakšno zobno pasto.

Vendar ne moremo kljub najskrbnejšemu negovanju preprečiti v vsakem slučaju gnilobe zob. Zato bi bilo priporočati vsaj enkrat na leto

zdravniški pregled. Ne glede na to, da se na ta način najlažje izognemo raznim neprijetnostim, bolečinam in boleznim, je to priporočljivo tudi iz razloga štednje. Saj vsakdo dobro ve, da je mala plomba (popravilo) cenejše, kot krona itd.

Za našo kuhinjo

Kuhanje suhega sadja

Preden damo suho sadje kuhati, ga v mlačni vodi dvakrat dobro operemo. Nato nalijemo nanj mrzlo vodo tako, da je potopljeno ter ga pokrijemo in pustimo čez noč. Češplje in črešnje prebodemo z debelo iglo ali vilicami, da more voda vanje. Tako se lepo napno in dobijo prvotno okroglo obliko. Naslednji dan sadje počasi kuhamo 2—3 ure v isti vodi. Lonec naj bo pokrit. Ko začne vreti, pridenemo po okusu limonove lupine, klinčkov, po možnosti malo sladkorja in skuhamo do mehkega. Kuhano sadje zlijemo v skledo, ga pokrijemo in pustimo, da se ohladi. Dobro je, če hladnemu prilijemo tudi malo vina ali ruma (če ga imamo). Na ta način kuhano sadje je takšno, kakor če bi kuhali sveže. Uporabno je tudi za kompot (kompot je vkuhanu sadje). Če ga zmečkamo in pretlačimo, dobimo marmelado. Lahko ga tudi zmeljemo s strojem za meso. Če tej marmeladi pridenemo par žlic ruma in stepeno sladko smetano, dobimo dobro kremo, ki je uporabna za dodatke k raznim močnatim jedem (torte in slične dobrote). Razumljivo je, da pride takšna stvar v poštev za večje praznike, gostije, svadbe, veselice itd., ker našim ljudem sedanje razmere ne dopuščajo, da bi si veliko izbirali in si privoščili takšne sladkosti.

PREŽGANA JUHA

V lonec z mrzlo vodo nadevaj: košček cele čebule, malo lovorjevega listja, peteršilja in malo cele kumine. Na masti pa napravi lepo rjavo prežganje. Za dve osebi vzameš 1 kavino žličko moke. Ko je prežganje dovolj rjavo, ga zalij z mrzlo vodo, ter pusti, da moka razpusti. Nato ga zdevaj v lonec, v katerem si že poprej pripravila zelenjavo. Če daš prežganje v toplo vodo, se mnogokrat zgodi, da se moka prime v kepice, ki se ne razkuhajo. To juho soli po okusu, ter pusti, da vre toliko časa, da se že mast nabira na površju. — Predno jo deneš na mizo, lahko potrosiš nanjo na kocke zrezan kruh, ki si ga posušila v pečici ali pa vanjo raztepeš jajce. Tako pripravljena juha je zelo okusna.

SMETANOV ZAVITEK

Napravimo lepo vlečeno testo kakor za druge zavitke. Nato primešamo 5 dkg masla z dvema rumenjakoma, pridenemo po okusu sladkorja, sesekljamo limonino lupino, primešamo trd sneg iz dveh beljakov in s tem namažemo testo. Slednjega potresemo z rozinami, zvijemo, denemo na pomazano pekačo, oblijemo ga še lahko z $\frac{1}{2}$ l dobre kisle smetane in lepo rumeno spečemo. Pečenega razrežemo in potresemo s sladkorjem.

KUHANI SIROVI ŠTRUKLJI

Napravi mehko testo iz $\frac{1}{2}$ kg moke, nekoliko mleka ali vode, žlico masla ali masti in nekaj soli. Testo dobro zgneti in deni za pol ure počivat. Nato ga kolikor mogoče tanko razvaljaj, pomaži z nadevom, zvij, deni v prtiček, katerega nalahko zvežemo z vrvico in kuhamo $\frac{3}{4}$ ure v slanem kropu. Ko je kuhano, odvij prtiček, štrukelj zreži na kose in zabeli z maslom ali mastjo, lahko pa tudi z drobtinicami. — Nadev: 5 dkg masla ali masti zmešamo z enim rumenjakom, pridenemo pol kg pretlačenega sira, 5 dkg rozin, $\frac{1}{2}$ l kisle smetane in trd sneg od enega beljaka.

Praktični nasveti

● **Sušenje pletenih oblek.** Pletene obleke vseh vrst po pranju ne obešaj na vrv za sušenje, ker se raztegnejo in razvlečejo. Posušiti jih moraš na ta način, da jih položiš razprostrte na primeren prostor.

● **Pranje boljšega perila.** Boljše perilo prav lepo opereš, da bo ostalo lepo belo in izgubilo madeže, če dodaš vodi za pranje narezano limono z lupino vred.

● **Kuhanje zmrznjenega krompirja.** Zmrznjen krompir, ki si ga pristavila za kosilo, močno osoli, da mu sol odvzame neprijeten okus.

● **Domače preproge.** Kakor so iz ličja narejeni cekarji in druge posode praktične, lične in poceni, prav tako so pripravne preproge, ki jih spletemo iz rogoze (bičevja), ki raste ob rekah, potokih in mlakah. Te preproge so zlasti uporabne in dobrodošle v mokrih dneh in pozimi, da niso tla tako mrzla. Izdelava je preprosta, potrebno je le malo ročnosti, tanke in trpežne špaga ter malo dobre volje. Poskusite!

● **Čiščenje mastnih posod.** Mastne posode ali tudi roke najlažje in temeljito osnažimo, če si jih z otrobi ali s koruzno moko krepko odrgnemo. Moka, oziroma otrobi vso maščobo vsrkajo vase in posoda je popolnoma čista brez vsake gorke vode. Ta postopek nam je posebno dobrodošel takrat, kadar nimamo na razpolago vroče vode.

● **Svež kruh ohranimo** — in sicer če nam ostanejo narezani koščki belega hruha, ki se nam že v enem dnevu zelo posušijo, na ta način, da jih skupaj zavijemo v nekoliko vlažen prtiček, kjer počakajo do drugega dne še vedno sveži.

● **Star hruh osvežimo,** če ga povrh poškropimo z vodo in ga damo med kuhanjem v peč ali pečico za nekaj časa. Ko ga vzamemo ven, ga pokrijemo in kruh postane zopet svež.

Slaba stanovanja

Zdravo in suho stanovanje je pol življenja. V nizkih, zatohlih in vlažnih stanovanjih je leglo smrtonosne jetike in drugih bolezni, ki kosijo naše otroke. V New Yorku v Ameriki, kjer morajo revni ljudje prav tako tesno in nezdravo stanovati kot drugod po svetu, so matere napravile velik obhod po mestu. Nosile so napise: »Nočemo več roditi otrok, ako ne porušite nezdravih stanovanj in ne zgradite novih, zdravih stanovanjskih hiš!«

Razlaga

● **Standard** pomeni stanje, položaj. Čestokrat beremo: Življenjski standard delavskega, kmetškega ljudstva je nizek, to pomeni, da imajo z ozirom na druge stanove nizko življenjsko stanje, da vsi na splošno slabo živijo, da imajo premalo sredstev za dobro prehrano, obleko in druge potreščine. Če govorimo o višjem ali nižjem življenjskem standardu kakega naroda, pomeni to da ima ta narod na splošno boljše oziroma slabše življenje. Nizek standard kmeta in delavca je posledica zatiranja, zato se mora ta oba boriti, da si izboljšata svoj življenjski položaj in tako dosežeta višji življenjski standard.

● **Akcija** je delovanje, delo, dejanje. Če se n. pr. kmetje začno potegovati in delati za zvišanje cen svojih pridelkov, pravimo, da so začeli akcijo za zvišanje cen. Ko so lani Hrvatje sklenili, da bodo v treh letih vse nepismene naučili pisati in brati, je bila to akcija za odpravo nepismenosti. Da kakšna akcija res uspe, moramo biti vsi aktivni, to pomeni, da moramo z vsemi močmi podpirati, pomagati, delati, ne pa držati križem rok.

● **Pasiva** se imenujejo dolгови. Če napravi n. pr. obrtnik obračun na koncu leta, pa vidi, da je več izdal kot pa zaslužil, so to njegova pasiva, njegovo gospodarstvo je pasivno. Govorimo tudi o pasivnih krajih, to so tisti, kjer radi slabe zemlje ljudje manj pridelajo kot potrebujejo za življenje. Zunanja trgovina kake države je takrat pasivna, kadar od drugih držav več kupi, kakor pa proda. O pasivni rezistenci (odporu) govorimo takrat, če si hoče ljudstvo v kaki državi izsiliti pravice na ta način, da noče plačevati davkov, kupovati izdelkov državnega monopola (tobaka, soli itd.) ter tako izsiliti od vlade svoje zahteve. Pasivnost (nedelavnost) je škodljiva v organizacijah, če člani ne delujejo, ne hodijo na sestanke, društvene prireditve, ne plačajo članarine itd. Taki pasivni člani so za nič. Vsi morajo biti aktivni, delavni.

● **Abstinenca** pomeni vzdržnost. Kdor ne pije nobenih alkoholnih pijač, pravimo, da je abstinent. Če je n. pr. v kakšni državi tak volivni red, da državljani ne morejo voliti, kot bi sami hoteli, raješ ne gredo voliti, se abstinirajo. To je volilna abstinenca.

Prečitajte članek:

**„Izrečena sodba“
na strani 11**

tujih besed

● **Srez** je srbska beseda turškega izvora in pomeni okraj. Slovenci uporabljamo svojo, slovensko besedo *okraj* in pravimo okrajno načelnštvo, okrajno sodišče itd.

● **Simulacija** je pretvarjanje, hlinjenje. Večkrat beremo, da je kdo simuliral blaznost, to se pravi, da se je delal blaznega, kar pa v resnici ni bil. V vojski se tudi marsikdo naredi bolnega, čeprav ni, samo da mu ni treba v bitko. On simulira bolezen, je simulant.

● **Interes** ima več pomenov: zanimaje, korist, obresti. Če se člani zanimajo za društveno delo in napredek društva, pravimo, da imajo interes do društva. Nekdo ima lahko interes za politiko, za zgodovino, za tuje jezike, za kar se pač zanima. — Govorimo tudi o interesih delovnega ljudstva, kmetov in delavcev, obrtnikov itd., to so vse tiste stvari, ki so tem ljudem v prid: znižanje davkov, pocenitev orodja, zvišanje plač, politične pravice itd. Kapitalistični sloji imajo zopet svoje interese (da imajo čim več premoženja, da imajo oblast v državi, da so plače nizke itd.). Ti interesi so čisto navzkriž z interesi ljudstva, pravimo, da se interesi križajo. Kdor dela za pravice kmetov, delavcev, obrtnikov, nižjih uradnikov, malih trgovcev, ta dela za interese ljudstva, kdor zagovarja pravice naroda in dela za narodno korist, je v službi narodnih interesov. — Države n. pr. imajo interes, da povečajo svojo moč, da živijo s sosedi v miru itd. — Interesanten je tisti človek, kraj, hiša, knjiga, drevo in podobno, ki je nenavaden, ki vzbuja naše zanimanje. — Interesent je pa tisti človek, ki se zanima za kakšno posebno stvar. Kupeci, ki pridejo na dražbo, so interesenti. Društva, ki hočejo igrati, so interesenti za igre — itd.

● **Pedagog** je vzgojitelj, učitelj. Če pravimo, da je nekdo dober pedagog, pomeni, da zna dobro vzgajati otroke. Ni pa treba, da je zato študiran, dobri starši lahko boljše vzgajajo kot še tako študirani ljudje. Pedagogika je nauk o vzgajanju.

● **Romantika** je navdušenje za stare, lepe čase, ki si jih seveda v sanjah lepše predstavljamo kot so bili v resnici. Romantičen je tisti, ki rad sanjari o nekem lepšem življenju, ker ga ne najde, si ga ustvari v svoji domisljiji. Meščan ponavadi gleda na vas in vaško življenje romantično, predstavlja si samo lepe njive, hiše, oblake, petje in veselje. Ne vidi pa trde resničnosti kmetijskega življenja.

Kdor si napredka, zabave želi,
ta si pač »GRUDO« brž naroči!

IZREČENA SODBA

Ob sklepu lanskega leta so izrekli svojo sodbo naši naročniki. Kakšno neki? Izrekli so jo o »Grudi«, ki jih je tekom leta zvesto spremljala, jih učila, bodrila in zabavala. — V zadnji številki smo priložili dopisnice s prošnjo za mnenje o »Grudi«. Odgovor nam niso poslali vsi, to je res, vendar smo jih dobili 1243, kar je veliko število. Samo čitanje teh dopisnic in zbiranje mnenj nam je vzelo ogromno časa. Kljub temu smo bili zvestobe naših naročnikov veseli in se za trud vsem sodelujočim najiskrenejše zahvaljujemo!

Vse nasvete bomo upoštevali in vse želje izpolnili, v kolikor bodo izvedljive. Gotovo zanjma vse naše naročnike, kakšno je skupno mnenje o »Grudi«. Kar nič se ne bomo hvalili, če povemo, da je bilo 99 odgovorov od 100 takšnih, ki so z »Grudo« izredno zadovoljni. Nekateri so nam pa odsvetovali priobčevanje slik, pesmic, smešnic in podobnega, kar pa večina po drugi strani odločno zahteva. Vsi hočejo imeti list s pestro vsebino, kakor je sedaj.

Tistim, ki pogrešajo povesti, povemo že danes, da pričnemo s prihodnjo številko objavljati izvirno povest od našega priznanega pisatelja Miška Kranjca, ki bo prav gotovo ugajala vsem.

»Gruda« je postala najboljši in najcenejši slovenski kmetijski mesečnik in da bomo lahko obdržali sedanjo velikost in pestrost — morajo tudi vsi izvršiti svojo dolžnost! Zato prosimo vse:

1. da poravnate naročnino din 25.— za vse leto ali vsaj din 13.— za pol leta;
2. v ta namen prilagamo položnice, katere izpolnite takoj, da se ne izgube;
3. kdor še ni plačal za lansko leto, naj pošlje lansko in letošnjo naročnino skupaj;
4. mnogim smo poslali »Grudo« na ogled na priporočilo njihovih prijateljev in znancev;
5. kdor nam lista ne vrne in obdrži dve številki, ga vpišemo kot naročnika;
6. lista ne moremo pošiljati zastoj, zato bomo vse dolžnike-naročnike izterjali;
7. vsakemu naročniku, ki dolguje na naročnini, smo na ovitku napisali dolžni znesek z rdečilom;
8. društva, ki prejema list skupno, naj pošljejo naročnino za lansko leto skupno z označbo, za koga plačajo.

Prav lepa hvala vsem, ki so poslali nove naročnike in naslove! Naklado smo povečali za tri tisoč. Napredujemo!

Naše geslo je: »Vi »Grudi« in ona vam!«

»GRUDA«

Pod vaško lipo

Resnica in romantika

Sredi vasi se košati ogromna lipa. Mogočno izteza bogate veje na vse strani: kakor nekakšne roke so te veje. Te roke ko da iz dalje pritežajo nase, objemajo vas: vse tiste brezštevne mravlje — ljudi, ki se živijo bodisi v trpljenju, bedi, siromaštvu, bodisi v veselju, bogastvu..., v slabem ali dobrem: deset, štirik najst, osemnajst, dá, tudi dvajset ur na dan. Ki ključajo v življenje, v trdo, golo resnico, od zore do mraka, od mraka do dnež.

Kdo jo je zasadil? Koliko vekov je že zakopala v večnost? Človek, blizu sto let star, jo poboža na predvečer svojega konca z ugašajočimi očmi:

Sto let sem živel. Ko sem se rodil, si bila prav takšna, kakršna si danes. Star in utrujen vsega, vsega, se poslavljam s tega na oni svet, ti pa...! O mladost, za vsako pokolenje z istim, nespremenjenim obrazom! Priroda, priroda, priroda, večnost.

In vendar: kolika doba, da se je stebelce razrastlo v deblo, ki ga komaj obseže par ljudi! Vso našo zgodovino, tisoč, dva tisoč let pozna ta les, celotno življenje naroda:

trpljenja od zime do poletja, od poletja do zime; veselja ob godovih, krstih, porokah...; rojstva in umiranje od deset, sto- in tisočletja in še čez.

Vaška lepa — pač nema opazovalka tega naroda, kakor je živel in še živi, trpi, rodi, umira na tej naši grudi. Prikazen naših starih pesmi, pripovedk, povesti, priča prizorov in zgodb, segajočih globoko v srce.

Romantika? Pač življenje veselih ljudi, ki vsega sili v brezdelju poležavajoč v hladni senčici sanjarijo, da so vitezi, ki ljubijo tam daleč za tremi ali devetimi gorami stanujočo zakleto princezinjo.

Romantika: dekle čaka fanta pod vaško lipo s kito rožmarina, samo da zadostita tisti lepi pesmici o lipici:

»Pod lipico zeleno sem vzel od te slovo.«

Ali pa — in ta je najlepša:

Trebuhati kmetje se po delopustu — ob sončnem zatonu — pa tudi kar sredi delavnika, ako sonce pregoreče zapeče, od vseh strani zateko v hladno senčico pod vaško lipo. Vsakdo je kajpak dobro rejen, tolstih, rdečih lic s podbradkom in vedro nasmejan, kakor pravijo. In sama modrost jih je: eden je pametnejši od drugega. O tem življenju čitamo še lepše v starih, modrih knjigah:

Našim prednikom (kmetom) so cveteli nekoč zlati časi. Kadar se jim ni ljubilo delati, so posedli v senco pod mogočne veje, pa takole in takole: prižgali so si dolge pipe in razgovor se je razpletel vsestransko. Vmes so rožljali polnih žepov z rumenimi cekini in verižicami, skovanimi iz starodavnih tolarjev. Kak star očane z junaškimi brki je začel bajati zanimive prigodbe, mladež krog njega pa je poslušala z razprtimi očmi, čudeč se na vsa usta. Seveda ni manjkalo godca s harmoniko: zaskrbel je kolo ali valcer, fantje in dekleta pa drug k drugemu za roke, pa ples, ples. Stari so jih zrlili z zadovoljivimi očmi, včasih z nasmehom na obeh: Ej, tudi mi smo nekoč takole! ... Naše nekdanje ljubice so zdaj starke in mi smo starci. Zabliskalo se je tu in tam po devicah, raja-jočih s plečatimi fanti, še kako pohotno oko, toda... starost je starost, kdo mara zanjo? Da, tile časi, lepi časi! Seveda je takrat vladal slovenski kralj Matjaž, ki je dal našim kmetom same zlate kovati... Ej, romantika! Kako si lepo življenje, če posije jutraj sonce na rosno travo!

Da, ta romantika: če bi le zares bile rosne kapljice v jutranjem soncu biseri! Naš narod ni nikdar pel, o, naš narod ni vesel narod: ta narod ima že od pamtiveka, odkar ja zasadil na teh tleh prvo lipo, same črne dnoje! Morda so bili lepi časi nekateri dnevi po trgovci, ko se je v nedeljo po večernicah zaprl v zidanico. Drugače pa je bilo življenje neprestano računanje z vsakodnevnimi udarci v obraz.

In vendar — ali ne ljubimo vaše lipe? Ali se nam ne zdi, da nas ona nekako vabi pod svoje okrilje? Da pogledamo življenje iz oči v oči?

Proč z očali romantike, temi varljivimi slikami! Trdo življenje je butalo v naš čas v preteklosti, buta v današnjost in zdi se nam, da si bo treba za bodočnost pač postlati nekoliko drugače.

Zbirajmo se! Kjerkoli: v domovih, na tleh, na taborih, povsod, kjer smo združeni, nekaj pomenimo: bodisi da se učec in jasno gledajoč v svet pripravljamo na jutrišnje čase, bodisi razdirajoč vprašanja, ki so važna za naše duše.

Vaška lipo bodi simbol naše mladosti in naše skupnosti: mladinski kmetski pokret ima svoj smoter, dvigniti naš narod. Vendar je v nas še mnogo problemov, ki jih je treba poznati. Duhovno združeni se bomo v naslednjih odstavkih tega in onega nekoliko dotaknili.

(Se bo nadaljevalo)

† Nadškof dr. Ante Bauer

V prvi polovici decembra t. l. je umrl zagrebski nadškof dr. Ante Bauer. Pokojni vladika se je rodil 11. februarja 1856 v Breznici na Hrvatskem. Gimnazijo je študiral v Varaždinu in Zagrebu, kjer je dovršil tudi bogoslovne študije. Za doktorja bogoslovja je bil promoviran na Dunaju. Kot duhovnik je služboval v Zagrebu, Samoboru, Ivancu itd. Deloval je tudi kot veroučitelj in bil l. 1888. imenovan za profesorja bogoslovnih ved na univerzi v Zagrebu.

Za nadškofa-koadjutorja (namestnika) je bil dr. Bauer imenovan l. 1911. Ko je l. 1914. umrl njegov prednik, je postal nadškof zagrebske nadškofije.

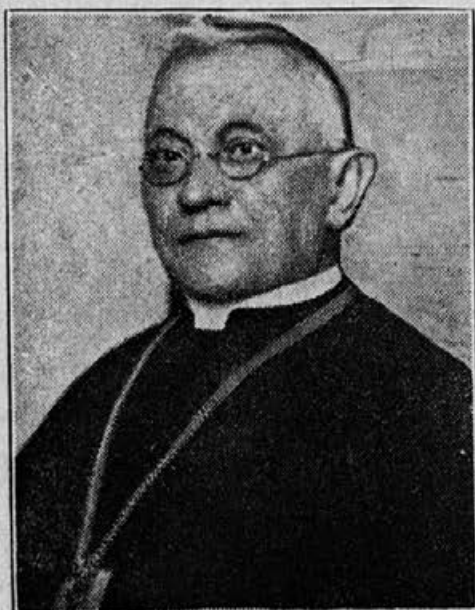
Veliki pokojnik je bil vzgleden cerkveni poglavar in zaveden Hrvat. Užival je spoštovanje pri kmetnem in mestnem prebivalstvu. Njegov naslednik je postal že prejšnji nadškof-koadjutor dr. Alojzij Stepinac, ki je še zelo mlad in bo odslej vodil zagrebsko nadškofijo.

Naj bo pokojnemu nadškofu dr. Ante Bauerju ohranjen časten spomin.

Od nadškofa dr. Bauerja se je poslovila velika množica vernikov. Deset- in desettisoči so ga poslednjikrat pokropili v kapeli nadškofijskega dvorca. Drugi dan po njegovi smrti so prišli v kapelo dr. Maček in več poslancev H. S. S., med njimi dr. Trumbić, inž. Košutić in dr. Pernar. Najprej so se poklonili pred mrtvaškim odrom, nato pa so bili pri nadškofu dr. Stepincu in mu izrazili sožalje v imenu hrvaškega naroda. Na sožalne izraze je dr. Stepinac odgovoril z daljšim govorom, v katerem je med drugim dejal: »Bodite prepričani, da

se ne bom vmešaval v politične zadeve naroda in da v teh stvareh ne bom oviral ne vas, ne svojega naroda. Lahko vam še povem, da mi je pokojni nadškof dr. Bauer še malo pred svojo smrtjo dejal, da je vesel sporazuma z dne 8. oktobra. Pred 14. dnevi je še izrazil željo, da bi doživel, da med narodom zavladata mir in zadovoljstvo.«

Dr. Mačku je novi nadškof še posebej dejal, da je pokojni dr. Bauer zmerom mislil tudi nanj in molil zanj. »Potrudil se bom,« je dejal nazadnje, »da nadaljujem njegovo delo, kolikor mi bo pač mogoče po mojih skromnih močeh.«

Dr. Ante Bauer

† Dr. Alfred Šerko

rodod iz Cerknice, zdravnik za živčne in duševne bolezni, profesor slovenskega vseučilišča, ki ga je radi njegove učenosti spoštoval in cenil tudi tuji svet, je 14. t. m. umrl na pljučnici. Z njim smo Slovenci izgubili velikega moža in znanstvenika.

Dobro je, da veste ...

● *da smo Slovenci plačali* l. 1934. 242 milijonov dinarjev davkov, l. 1935. 260 in pol milijona dinarjev, a lanske leto čez 274 milijonov dinarjev;

● *da je bilo v Sloveniji* v junija leta 1930. 103.214 zaposlenih delavcev, v juniju 1937 pa samo 99.603. V vsej državi pa je bilo zaposlenih junija 1930 654.948 delavcev, v juniju 1937 pa 813.835 delavcev. Vzrok padcu zaposlenih delavcev v Sloveniji je gospodarsko zapostavljanje;

● *da so hrvatski kmetje — slikarji* (pet po številu) prve dni decembra razstavili v Beogradu svoje slike, ki so jih kritiki zelo hvalili. Eden teh kmetov-slikarjev je dejal časopisnim poročevalcem: »Meščanski slikarji ne poznajo vasi, zato ne morejo prav upodabljati kmetškega življenja...«

● *da stane 1 kg sladkorja* tovarno 2 Din, ljudstvo ga pa kupuje po 14—15 Din kg. Letno se proda v naši državi 75 milijonov kg; torej imajo tovarnarji in država 1 milijardo dinarjev dobička, ki jih plača ljudstvo;

● *da na isti način zaslužijo* veletrgovci in prekupčevalci pri rižu letno 40—50 milijonov dinarjev, pri kavi nad 300 milijonov dinarjev. Te milijone plačajo po večini mali ljudje. Isto je s soljo, tobakom, vžigalicami itd., itd. ...

V čigavih krempljih smo ...

Malokdo pomisli, da niso lastniki jugoslovanske zemlje, rudnikov, tovarn, bank in veletrgovin le naši državljani — temveč imajo zelo veliko v posesti tuji državljani — kapitalisti. Saj še v Sloveniji poznamo mnogo podjetij, kjer gospodarijo tuji. In še več! Tem bogatašem služijo naši ljudje s trdim delom. Naši sinovi in hčere jim ustvarjajo premoženje, iz naših žuljev raste njihovo bogastvo.

Težki milijoni, ki jih daje naša zemlja in naša kri, pa ne ostanejo pri nas. Čisti dobiček odplava v tujino. Od našega trpljenja živijo drugi narodi in se jačajo zopet v našo škodo. Precejšnji zneski pa gredo zopet v takšne svrhe, ki zboljšanju našega življenja ne koristijo. Nasprotno — velikanske vsote se porabijo za zatiranje, za obdržanje sedanjega stanja, v katerem je mogoče izžemati in krotiti ljudi po mili volji.

Spodnja statistika bo povedala še več kot gornje besede. Pokazala bo, da imajo tuji v Jugoslaviji v lasti mnogo podjetij, veliko pa je takšnih, ki imajo v podjetja vložena veliko kapitala in so solastniki ogromnega premoženja. Tako imajo v naši državi:

Francozi	1.032.5	milijonov	dinarjev
Angleži	879.3	»	»
Čehoslovaki	774.6	»	»
Amerikanci	538.5	»	»
Italijani	490.1	»	»
Avstrijci	359.4	»	»
Belgijci	229.7	»	»
Madžari	183.9	»	»
Švedi	107.8	»	»
Holandci	78.9	»	»
Nemci	54.9	»	»
Belgijci	21.9	»	»

Moč tega denarja je velika, tako velika, da si jo komaj predstavljamo. V vseh podjetjih v naši državi je vloženo 3.401.000.000 dinarjev (tri milijarde štiri sto en milijon) in od tega imajo inozemci sami 2.315.400.000 dinarjev (dve milijardi tristo petnajst milijonov štiristo tisoč).

Kaj bomo storili mi proti tem denarnim mogočnikom? Ali jim hočemo napovedati boj? Da, združimo se in s svojo organizacijo jim bomo preprečili kvarno delovanje. Zavedamo se, da je brez kapitala življenje nemogoče. Vemo, da je industrija potrebna. Vemo pa tudi, da je največja krivica, če se nekaj gradi in ustvarja, kar palne ljudi še v večjo nesrečo. Bodimo čuječi in vedimo, da smo v krempljih krutih mogočnikov. Zato tudi mi v skupnost in složno delo!

Za zelenim praporom . . .

Ko začnemo novo leto in so naši pogledi uprti na uspehe in neuspehe v preteklem letu, na borbo za kulturno in gospodarsko osamosvojitve kmetkega človeka in vseh, ki se s težavo prerivajo skozi življenje, lahko z mirnim srcem poudarimo, da se mnoge želje naših nasprotnikov niso uresničile. Danes lahko samo z razočaranjem zro na zmagovit pohod neomahljivih borcev za našo čast in pravico — za kmetško idejo. Vemo, da kmetški človek nima sredstev kakor jih ima gospoda današnjih dni za propagando svojih misli. Pa kljub temu, da nam manjka vse polno sredstev, s katerimi razpolaga gospoda, imamo eno najboljših od vseh sredstev propagande, to je zdrav razum, ki vodi naše ljudi po edini pravi poti do samostojnosti in neodvisnosti proti vsem njihovim duševnim in gospodarskim tlačiteljem.

Pot do rešitve . . .

Mali človek z velikim duhom je bil naš prvi puntar Matija Gubec, v katerega so uprte naše oči bolj kot kdajkoli prej. Njegovo telo so razčetrili v Zagrebu, a njegov duh je bil jačji od moči brezsrčnih krvnikov. Kmetško ljudstvo ni doseglo z njegovo mučeniško smrtjo popolnega vstajenja. Dokazal pa je ta mali človek trdno voljo, ker se ni plašil velike moči tedanje gospode. Dokazal je tudi, da je pot, ki jo je on hodil, edina prava pot do rešitve.

Graččina je našega kmeta duševno in telesno popolnoma pritisnila k tlom. A vse hujši od graščinske gospode same so bili biriči, valpeti in različni priganjači — sicer kmetški ljudje —, ki so se skušali pri gospodi uveljaviti in so postali za kosti, ki so padale od gosposkih miz, največje zlo za kmetške trpine. Ko se je dvignil Matija Gubec, se je dvignila tudi tlačanska vas in graščinski biriči so

Jekleni ptiči — letala — najhujše orožje moderne vojne

se napajali z bratsko krvjo. Padla je marsikatera graščina, steklo je tudi veliko kmetske krvi, a volk se ni nasitil...

Novo suženjstvo...

Mesto graščin so nastale kapitalistične družbe in karteli, ki vladajo nad življenjem delovnih ljudi. Za strahovanje tlačanov se je gospoda zavarovala z najmodernejšo vojno tehniko. Da ne bi bil ogrožen mir, se sklepajo prijateljske pogodbe, odvarjajo mirovne konference, za mir se navdušujejo diplomati na banketih... V svojem tisku po vsem svetu kričijo: mir... a njihove tovarne pojo vsak dan isto pesem: letala, bombe, topovi, tanki, plini, granate... Desetina

in bera sta dosegli svoj višek v modernejši besedi — davek. Kaj če se izprazni hlev, če propade kmetija, kaj komu mar, če poje boben pred kmetijskimi vrati!? Samo da je »pravici zadoščeno«. In še kričijo: »Vera propada, ljudje ne verujejo več v Boga!« O, danes kakor še nikoli išče ljudstvo Rešitelja, veruje, da Bog ne bo pustil krivici do zmage.

Matija Gubec je bil najbolj neustrašen protivnik krivice in je umrl v boju za človeške pravice. Njegov duh pa živi ter vse trpeče budi in bodri. Živi v nas, živi v srcih vseh kmetijskih ljudi, ki verujejo v njegovo zmago! Pojdemo po njegovi poti — za zelenim praporom!

S. M.:

Naša šola

Za letošnje leto smo se odločili, da bomo v tem koticu razpravljali o vseh mogočih teoretičnih in praktičnih vprašanjih, ki zadevajo naš kmetijski oder. Četudi smo o pomenu našega oderskega udejstvovanja na kratko že pisali v nekaterih prejšnjih številkah, se nam zdi potrebno, da to reč še temeljiteje premislimo. Zavedamo se, da smemo računati na resničen in vsestranski uspeh le takrat, kadar bo naše igranje *smiselno*, to se pravi: da bomo pri vsaki prireditvi zasledovali čisto določen smoter in kadar bo prednašanje neke igre tudi tehnično res popolno. Z drugimi besedami: v teh člankih se bomo seznanili z idejnim pomenom, z resničnim poslanstvom našega odra in — naučili se bomo pravilnega in uspešnega igranja. O teh dveh vprašanjih, o teoriji in praksi, pa moramo, ker sta v notranji povezanosti, razpravljati le skupno in prav zato pričujemo čisto s početka.

V prvem delu bomo dobili odgovor na vprašanje, *zakaj* igramo, kakšen smo-

ter zasledujemo pri tem, kako si predstavljamo zvezo med igranjem in našim pokretom, kako si zamišljamo prosveto sploh, kakšno vsebino (igre) naj nudimo ljudstvu in končno kaj je diletantstvo, kaj amaterstvo, kakšna je razlika med njima in katerega se bomo oprijeli. — V drugem delu pa bomo razmišljali in ugotovili, *kako* moramo igrati, da privedemo vprizoritev do čim večje popolnosti, izgrajenosti in s tem do uspeha, ki nam bo rodil zavest, da smo v svoji smeri res nekaj dosegli. Tu bomo prav za prav le prijetno kramljali o zanimivem in lepem oderskem delu — ustvarjanju. Spoznali bomo, koliko lepega je v takem skupnem delu, ko v zimskih večerih pripravljamo igro vsi, igralci, režiser, slikar kulis in drugi. V tem delu naših razmotrivanj pa se bomo seznanili tudi z navodili, katerih se mora držati vsak režiser in vsak igralec, kadar se je resno lotil težkega, a silno lepega poklica — igranja, ustvarjanja.

Kako maskiramo

Različni mojstri v šminkanju, posebno poklicni igralci, imajo skoro vsak svojo metodo (način) šminkanja in dostikrat se ni mogoče odločiti za to ali ono, ker ne vemo, katera je boljše. Naš namen pa je dati osnovna navodila, ki so vsakemu igralcu nujno potrebna.

S teniranjem smo dobili osnovno barvo obraza za določeno masko. Zdaj pa pride na vrsto pravo šminkanje; začnemo namreč s šminkami izdelovati masko, pri čemer moramo paziti najbolj na to, da z vsako barvno ploškijo toliko poudarimo izraz obraza, ki naj prikazuje značaj vloge, da izgleda od blizu močno pretiran, iz dvorane seveda docela naraven. In še na nekaj moramo paziti. Podeželski odri majo različno razsvetljavo: električno, petrolejsko in acetilensko. Čim močnejša je razsvetljava, tem slabše naj bodo maske in čim medlejše je luč, tem močnejše in ostreje naj bodo šminkani obrazi! Masko presojamo vedno iz sredine dvorane.

Najvažnejše pravilo pri pravilnem šminkanju je, da se ne smemo izgubljam v podrobnostih, v posameznih črtah, ki samo razbijejo obraz, ne dajo pa zaželjene plastike (izrazitosti). Da postane naša maska res plastična, moramo risati obraz v *ploskvah*, ki polagoma prehaja druga v drugo. Posamezne črte rabimo samo takrat, kadar hočemo izraz še posebno poudariti.

To naj bodo samo splošna navodila. Kako pa je treba izdelovati posamezne maske, bomo pokazali na raznih primerih. Opisali bomo potek šminkanja ob naslednjih maskah.

Vrste mask

1. Mlada ženska in mlada moška maska.

Medsebojno se razlikujeta samo po tem, kar smo že omenili. (Ženska ten 2 + 3, moška ten 3.) S svetlo rdečo (mlado rdečo) šminko nanašamo senca, gornji del lice in malo zunanji strani pod obrvmi. Nato potegnemo z isto barvo tenko črto tik nad obrvmi, pobarvamo ustnice in napravimo pike v obeh kotičkih med oči in nosom. Nos oblikujemo tako, da ga z obeh strani zašminkamo z rjavo barvo, po hrbtu nosu pa potegnemo z belo barvo. Vse to delamo s prstom in seveda ne premočno. Da dobimo oči čimbolj izrazite, jih zasenčimo s sivo barvo, in sicer: zgornjo veko zatemnimo s sivo z notranje strani pri nosu in to polagoma prehaja navzven. Pod oči pa obratno šminkamo na zunanji strani s sivo, ki prav tako prehaja.

Če hočemo oko še povečati, podaljšamo njegovo belino v obeh kotičkih z belo barvo, vse to pa pozneje obrobimo s tanko črno črto, ki se vleče dalje po naših naravnih trepalnicah. To črto, ki ojači trepalnice, napravimo z zobatrebecem ali priročno vžgalico. Nato z višerjem (črtalom) potegnemo še črne ali rjave obrvi (to zavisí od barve las; običajno imajo črne obrvi oni, ki nosijo črno ali kostanjevorjavo lasuljo, a rjave obrvi vsi svetlolasci). Če je potrebno, spremenimo tudi linijo (črto) obrvi. V tem slučaju moramo svoje lastne obrvi s tenom docela zašminkati in narisati nove; seveda moramo tudi rdečo črto nad njimi potegniti z višerjem vzporedno z umetnimi obrvmi. S tem bi bila zelo mlada maska gotova. Če pa je nekoliko starejša (pri ženski 30, pri moški 25 let), potegnemo s svetlordečo barvo še potezo od nosu, ob lica proti kotičkom ust; na zunanji strani pa tik te črte še belo črto, kar napravi gubo, plastičnejšo (izrazitejšo). Pri mladi moški maski smemo napraviti na isti način še eno ali dve gubi med obrvmi nad nosom, kar napravi videz strogosti in resnosti. Šminkanje te maske je pri kraju, treba je isto samo še popudrati. Za žensko masko je roza, za moško rjav puder. Pudrajmo s koščkom vate ali z zajčjo tačko in to zelo previdno, da ne razmažemo maske. Nekateri prakticirajo tako, da popudrajo obraz predno so uporabljali črno šminko za obrvi in trepalnice, to je pametno, vendar pa je pozneje težje narisati spodnje in zgornje trepalnice in obrvi, ker puder ne dopušča. — To so maske za tako imenovane »ljubimске« vloge, težje pa so karakterne, to je: vse izrazite starejše maske.

(Nadaljevanje sledi)

V miru zimskega večera
vsakdo »GRUDO« rad prebira.

Ne prezrite
»Izrečene sodbe« na str. 11

SLOVENSKA KMETSKA MLADINA NA DELU

Kdo bo šel na tečaj?

Kjer se vrši po vrstnem redu več izbranih predavanj, v katerih se obravnava ena ali druga potrebna stvar, to se imenuje tečaj. Predavanja se vrstijo, tečejo drug za drugim, od tega ime: tečaj.

Naše kmetско-mladinske organizacije imajo veliko nalogo, izobraziti kmetско mladino, da si bo pridobila več veljave in da bo lažje živela. Radi tega prireja različne tečaje, na katerih

predavajo voditelji naše organizacije, vneto pa pri tem pomagajo naši prijatelji — šolani ljudje kakor učitelji, zdravniki, kmetijski strokovnjaki, sodniki, inženjerji, živinozdravniki, uradniki in drugi. Ti zaslužijo za svoje razumevanje vse priznanje. Vsi fantje in dekleta bodo pa vedno hvaležni samim sebi in svoji organizaciji za vso izpopolnitev, ki jim jo nudijo prosvetni tečaji.

● **MURSKA SOBOTA.** Delo naših Društev kmetških fantov in deklet v Prekmurju je v polnem razmahu. Da se to delo še bolj pospeši, smo sklicali v petek 31. decembra 1937 sestanek delegatov vseh prekmurskih Društev kmetških fantov in deklet, na katerem smo izvolili pripravljalni odbor Okrožja kmetških fantov in deklet. Novi odbor sestavljajo ti-le tovariši: predsednik Rudi Titan (Črnelavci), odborniki: Geza Šiftar (Sebeborci), Aleksander Škerlak (Gornji Petrovci), Karel Zrinski (Moravci), Franc Cipot (Sebeborci) in Štefan Kumin (Veščica). — Odbor si je nadel nalogo, da ustanovi nova Društva kmetških fantov in deklet povsod, kjer se vršijo za to priprave, dalje ima v načrtu 3 dnevni prosvetno-organizatorični tečaj za fante in dekleta v Murški Soboti in da čimprej pripravi ustanovni občni zbor Okrožja, ki naj začne z uspešnim prosvetnim delom v korist prekmurskega ljudstva.

● **VOJNIK.** Okrožni odbor Društev kmetških fantov in deklet v Vojniku je priredil v nedeljo, dne 2. januarja t. l. enoletni prosvetno-organizatorični tečaj. — Obisk je bil nepričakovano zadovoljiv. Udeležilo se ga je skupno 40 članov in članic naših društev. — Tečaj je otvoril predsednik Okrožnega odbora tovariš France Potočnik. Sledilo je predavanje kmetske mladine. — Nato je predsednik Zveze tov. Ivan Kronovšek govoril o »Kmetu in državi«. Povdarjal je kmetovo težavo, s katerimi se mora boriti; povdarjal potrebo, da se mladina organizira. — Popoldne je predaval tajnik pod-

odbora tov. Aleksander Turnšek o »Tisku«. Predsednik pododbora tov. Tone Merslavič je razložil, »kakšne koristi sme mladina pričakovati od Društva kmetških fantov in deklet« tov. France Potočnik pa je orisal »Zadružništvo«. Tečaj je uspel v zadovoljstvo vseh udeležencev in se je zaključil ob 5. uri popoldne. — Tovarishi in tovarišice od odšli na svoje domove z željo da pridobljeno znanje čimbolj izkoristijo v korist naših vasi.

● **ORMOŽ.** V nedeljo, dne 9. januarja se je tukaj vršil 7. prosvetno-organizatorični tečaj ptujskega Pododbora Zveze kmetških fantov in deklet, ki je prav dobro uspel in je bila udeležba zlasti od okoliških društev prav dobra, od oddaljenih pa vsled hude zime zadostna. Na tečaju so predavali tovariši: Ivan Kronovšek, Jakob Žnidaršič, Srečko Vitori in Joško Tomažič. Poleg tega so si tečajniki ogledali tukajšnji sanatorij in njega naprave ob temeljiti razlagi in poskusih gosp. dr. O. Majeriča. — Fantje in dekleta so na tečaju z zanimanjem sledili vsem izvajanjem, v vmesnih odmorih pa živahno debatirali o obravnavanih snoveh, o prilikah in o našem prosvetnem delu. Po iskrenem tovariškem zaključku, ki je vse prehitro in v najlepšem razpoloženju minil, pa so se poslovili — navdušeni za novo delo na naši vasi in prepričani, da bomo le v slogi zmagali!

Denar in njegovi sorodniki

(Nadaljevanje)

Nakup in prodaja deviz

Narodna banka torej kupuje in prodaja devize. Pri devizi pa je zelo važno njeno dospelje, t. j. kdaj jo je treba plačati. Če glasi deviza na Frs 1000.—, plačljiva pa je čez tri mesece, tedaj jo banka ne kupi za Frs 1000.—, ampak odbije obresti (diskont) za 3 mesece po obrestni meri, ki se imenuje *službeni diskont*.

Franke preračuna po tečaju (po takratni ceni). Obrestna mera je službeni diskont. Banka ta diskont znižuje in zvišuje — vrši diskontno politiko. Visok diskont privabi tuj kapital v deželo, nizek diskont pa nudi cenen kredit, kar je za gospodarstvo zelo dobro.

Naj omenimo še *premijsko politiko*, ki jo vrši francoska narodna banka (Banque de France — izgovori Bank d frans). Tam si novčanice vsakdo lahko zamenja za kovino — srebro. Kdor pa hoče, da se mu novčanice zamenjajo za zlato, mora doplačati neko razliko — premijo. Ta premija zadržuje, da ljudje ne zahtevajo iz banke zlata in torej tudi čuva valuto.

S tem smo podali glavne obris o denarju. Kdor je pazno čital in o tem tudi razmišljal, je lahko dobil osnovne pojme o denarstvu. Ker bomo na tem mestu razpravljali še o različnih ustanovah (banke, borze, menice, čeki itd.), ki so v nekakem sorodstvu z denarjem, je nujno potrebno, da dobro poznamo do sedaj opisano stvarino. Če kdo ne razume takoj, naj prečita večkrat in se porazgovori s svojimi tovariši in tovarišicami. Saj je razumljivo, da se o denarnih vprašanjih ne bere tako lepo kakor o ljubezni v romanu — vsak bo potrdil, da moramo poznati in razumeti tudi takšne stvari.

Banke

V našem razmotrivanju o denarju smo že omenili, da je banka eden njegovih najbližjih sorodnikov. Banka je nastala ravno zaradi denarja. Nam vsem so po-

znani razni sejmi. Človek gre rad na sejem, da kaj kupi ali proda, čeprav bi to lahko storil v trgovini. Včasih pa stalnih trgovcev, to je takih, ki bi imeli svojo trgovino vedno na istem mestu, ni bilo, in človek je bil na sejme navezan. Znano je bilo, kdaj in kje se vrši sejem, kakšne stvari se tam najbolj kupijo itd. Sejmi so bili nekak privilegij (predprava) mest. Pravico, da sme biti v kakšnem kraju sejem, je podeljeval vladar. Trgovci so za te sejme vedeli najboljše in so potovali s svojo robo iz sejma na sejem. Ker pa je bilo radi tega prodajanje otežkočeno, ker je bil skoro v vsakem kraju drugačen novce, so bili na vsakem sejmu posebni menjalci, ki so se imenovali kampsori. Kampsori so dobro vedeli, koliko je vreden posamezen novce iz tega ali onega kraja in so ga zamenjavali. Trgovci so pri njih tudi shranjevali svoj novce, ker je bilo prevažanje in prenašanje zaradi roparjev nevarno. Kampsori pa so jim za shranjeni novce izstavili potrdila. — Kampsori so bili med seboj v poslovnih zvezah in trgovec je s potrdilom, ki mu ga je izstavil n. pr. kampsor v Benetkah, dvignil isto vsoto novca pri kampsorju na drugem sejmu, n. pr. v Hamburgu. Menjalci (kampsori) so imeli za svoj posel na sejmu klopi (nemško: Bank). Če pa se je zgodilo, da je kak kampsor propadel in ni mogel izvršiti svojih obvez, so ga prizadeti trgovci dali zapreti, njegovo klop pa so razbili. Rekli so: klop je razbita — italijansko: banka e rota — od tega pride današnji izraz za bančni krah (polom): bankrot.

Sejmi so se vršili po večini v obmorskih mestih, kakor so n. pr. Benetke, Genova, Hamburg itd., kjer so nastale tudi prve banke v današnjem smislu.

Prvi bankirji so bili torej kampsori, njihove klopi pa banke. Banka v današnjem smislu besede ni torej nastala takoj taka kot je danes, ampak razvojno od kampsorjeve klopi.

Današnja banka nas še komaj spominja na svoj začetek. Zamenjavanje denarja je le en drobec v obilici poslov, ki jih vrši moderna banka. Te posle bomo natančneje ogledali pozneje, za danes pa naj povemo samo to, da skoraj ni gospodarskega delovanja, v katerega bi banka ne posegla in kjer največkrat ne imela v njem odločilnega vpliva.

Vpliv banke na gospodarstvo je včasih še prevelik, oziroma je lahko škodljiv, zato vsaka država stremi za tem, da kontrolira (nadzoruje) delo bank, ali pa ustanavlja svoje banke, ki imajo pr-

venstveno to nalogo, da ščitijo njene interese. Interesi države so interesi ljudstva, privatna banka pa pozna le svoje interese in ravno tu je najbolj važen blagodejni vpliv državnih bank. Pod imenom državna banka ne smemo razumeti samo take banke, kjer je lastnik država, ampak tudi take, pri katerih pride državni vpliv do večje veljave. Na tem mestu si bomo ogledali najrazličnejše vrste bank, najbolj pa nas bo zanimala od njih najvažnejša, to je Narodna banka, o kateri bo govora prihodnjič.

Vztrajno na delu

● **GORNJI PETROVCI.** Naše mlado Društvo kmetijskih fantov in deklet je v nedeljo 2. januarja prvič stopilo pred javnost. Da pokažemo ljudem svoje delo in jih seznanimo z našim društvom, smo vprizorili več krajših iger enodejank in dosegli pri svojem prvem nastopu prav lep uspeh. Obisk je bil zelo številen in je dal našim fantom in dekletom poguma in volje za nadaljnje delo.

● **SKOKE.** Na Štefanovo 26. decembra t. l. je naše Društvo kmetijskih fantov in deklet ponovilo Finžgarjevo igro »Divji lovec« z velikim uspehom. — V proslavo 365 letnice velikega kmetijskega punta pripravljamo akademijo za 6. februarja, ki bo obsegala deklamacije, govor, odlomek igre in simbolične vaje.

● **VELIKI OBREŽ.** Društvo kmetijskih fantov in deklet je priredilo Silvestrov večer v gasilskem domu na Velikem Obrežu ob polni udeležbi domačinov. Na sporedu so bili šaljivi prizori in polnočni govor. — K društvu je pristopilo precejšnje število novih članov in članic. Mladina se je v svojem spoznanju priključila naši organizaciji in kmetijski ideji s trdno vero, da bo le v skupnosti lahko soustvarjala lepše življenje naši vasi.

● **VOJNIK.** Dramatični odsek Društva kmetijskih fantov in deklet v Vojniku pripravlja zahtavno Kranjčev komedijo »Skedenj«, ki jo bomo vprizorili na Svečnico 2. februarja v posojilnični dvorani. — Komedija je v rokah naj-

boljših igralcev iz naših vrst z režiserjem tov. Felicianom na čelu. Zato upamo, da bo dosegla velik uspeh. — Vabimo na poset vse prijatelje podeželskih odrov in naših stremljenj.

● **ČRNELAVCI-VEŠČICA.** V načrtu našega zimsko-prosvetnega dela so tudi predavanja o strokovnih kmetijskih vprašanjih. Zato smo dne 30. decembra 1937 povabili g. okrajnega referenta inž. Petkovška, da nam je predaval o kmetijstvu. Ob obilni udeležbi članov in starejših ljudi je g. predavatelj pokazal na številne potrebe za izboljšanje kmetijskega gospodarstva, poudarjal je važnost družine, govoril o kmetiskem gospodarstvu, o obrtništvu na vasi in o nalogah kmetijske mladine, bodočih gospodarjih, ki bodo zmogli le s pametnim gospodarstvom dvigniti vrednost naših vasi. — Po izčrpnem predavanju se je razvila živahna debata o načetih vprašanjih, ki zadevajo kmetijskega človeka.

● **BIZELJSKO.** Tudi v naš kraj je prodrla ideja kmetско-mladinskega gibanja, ki vedno bolj prodira v slovenske vasi. 29. novembra leta 1937. smo sklicali ustanovni sestanek Društva kmetijskih fantov in deklet. V pripravljalnem odboru so: Stanko Iljaž, predsednik; Anton Škof, podpredsednik; Viktor Strmecki, tajnik; Bojko Blažinič, blagajnik; odborniki pa: Jože Molur, Franc Balon, Stanko Kostrevec in Pu, trih. Ko bomo z ustanovitvijo gotovi, bomo krepko prišli za delo!

Gnojenje krompirja

Po uradnih statističnih podatkih je v dravski banovini skoraj 60.000 hektarjev njiv posajenih s krompirjem. Največ je krompirja severno od Ljubljane, jugovzhodno od Maribora in na Krškem polju. — Ta statistika jasno pove, da je pri nas krompir najbolj važen poljski pridelek. Krompir je glavna ljudska hrana, krma za živino in važna surovina v industriji.

Povprečni pridelek krompirja v Sloveniji je 15.000 do 18.000 kg na enem hektarju, medtem ko je v sosednji Avstriji povprečni pridelek 25 do 35 tisoč kg gomoljev, v Češkoslovaški in Nemčiji pa še mnogo več. — Pri nas je torej neobhodno potrebno, da na gojitev krompirja bolj pazimo.

Kmetijski oddelek kr. banske uprave dravske banovine je že izdal zelo poučna navodila za »odbiro krompirja«, za »spravljanje semenkega krompirja«, kakor tudi za »gojitev in gnojenje krompirja«. Vsa ta navodila so za slehernega kmetovalca tako važna, da je brezpogojno potrebno, da jih vsak prečita in se po njih ravna.

Najvažnejše za pridelovanje krompirja je seveda gnojenje in o tem so navodila kr. banske uprave sledeča: »Naši kmetovalci gnojijo krompirju s hlevskim gnojem, ki je sicer prav dobro gnojilo za krompir, a je vendar enostransko in nepopolno gnojilo. Krompir rabi namreč mnogo dušika in pa kalija, ki ga pa v domačem gnoju ni dosti. Zelo dobro učinkuje 40% kalijeva sol, ki se posebno v lahkih zemljah pri krompirju vedno izplača. To so pokazali tudi letošnji gnojilni poskusi, ki jih je napravil kmetijski oddelek banske uprave skupno z agrikulturno kemičnim uradom kalijevega sindikata v Zagrebu.

Na krompirju so bili v zadnjih 15 letih po vsej Sloveniji pri vzornih kmetovalcih izvedeni zelo točni gnojilni poskusi in se je pridelek skoraj pri vseh poskusih točno in zanesljivo ugotovil.

Rezultat tega 15 letnega dela na domači zemlji je bil sledeči:

Če so se umetna gnojila pri krompirju pravočasno in pravilno uporabila in če se je gnojilo z doli navedenimi količinami, je bil pridelek zdravih gomoljev na enem hektarju za 4000 do 5000 kilogr. večji kot na isti površini enega hektarja, kjer se z umetnimi gnojili ni gnojilo. Vrednost tega večjega pridelka je 2000 do 3000 dinarjev (kakor je pač cena krompirju). — Izdaki za uporabo umetnih gnojil (cena gnojil in stroški gnojenja) so sedaj približno

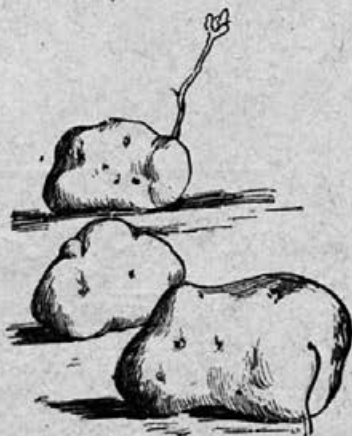
1100 Din za hektar, ako se gnoji, kakor je doli navedeno. Čisti dobiček na enem hektarju je torej povprečno 900—1900 Din, kar je gotovo lep denar.

Pri nobenem drugem poljskem pridelku ni uporaba umetnih gnojil, ako se dà dovoljno 40%ne kalije soli, tako sigurna za uspeh, kot ravno pri krompirju in na pesi.

Gnoji naj se na sledeči način na enem hektarju: 3—4 tedne pred saditvijo krompirja se 200 kg apnénega dušika zmeša s 300 kg 40%ne kalijeve soli in se to enakomerno posipa na površino enega hektarja. Posipa naj se ob nevetrovnem vremenu po možnosti pred dežjem. Ko je to izvedeno, se še po enem hektarju posipa 200 kg superfosfata in to brez škode isti dan. Če smo pa gnojili že jeseni, lahko vzamemo namesto superfosfata fosfatno žlindro. (Ko smo pognojili, naj se gnoj plitko podorje ali vsaj zabrana.) Za eno jutro (0,57 hektarja) vzamemo malo več ko polovico gnojil za en hektar.

Namesto 40%ne kalijeve soli lahko vzamemo za krompir tudi žvepleno kisli kalij, ker je uvozna carina sedaj odpravljena in se uvaža. Žvepleno kisli kalij vsebuje 49 % čiste redilne snovi kalija in pa mnogo žvepla, kar je za zdravje gomoljev izredno važno. Če gnojimo z žvepleno kislim kalijem, zadostuje za en hektar 200—250 kg žvepleno kislega kalija.

Vsak kmetovalec, ki se bo ravnal po teh navodilih, bo dobro uspel in kar je glavno, bomo tudi pri nas na isti površini več pridelali, kar je pri naših sosedih že davno.

Mreža bele groze

Roman

»Za zdaj še ne moreva nič reči,« se odpravlja komandir na pot. »Poglavitno pri tem je nagla in pametna spretlost, da vrage ne zabrišejo sledu! Tako, kar pojdiva!«

Grede stopi narednik na pošto in brzojavi v Ljubljano s prošnjo, naj policija obvesti o dogodku večja mesta in ukrene, kar se ji bo zdelo potrebno. Orožništvo bo sproti poročalo, kar bo moglo izslediti važnega za razvozlanje dogodka.

»Tako,« si popravi mož postave pasovje, »če so vsi vrgli svoje mreže, tudi mi ne bomo držali križem rok. Bomo videli, kdo je hujši!«

Zdaj je narednik Volk res čisto volčji. S strastno pogumnostjo posluša vsako malenkost, kar mu jih ve štefuc povedati, in si skuša ustvariti o vsem kar najbolj jasno sliko.

V gozdu pred vasjo se ločita.

»Ni dobro, da greva skupaj. Dva naša itak gresta za menoj, če bo kaj treba. Počakajte me doma, da vas lahko dobim, ako bi mi bili potrebni.«

In gresta vsaksebi.

V Podlomu je vsakdanost tako ustaljena in enolična, da bi ljudje ne prezrli niti kokoši, ako bi prišla iz sosednje vasi, kaj šele orožnika! Kakor bi se zablistalo, vedo vsi:

»Orožniki so tukaj!«

Volk potrka pri Korenovih in Dragarjevih, gleda solze matere Kopitarice in Skalarice, posluša, vprašuje in zapišuje, vendar ne more izvedeti nič določnega, nič takega, na kar bi lahko gradil kakor na skalo. Vse se suče le v nejasnih mejah ugibanja in domnev. Pri tem pa se vendar vrti vse okrog Grivarice in vsakdo bolj ali manj jasno izraža svoj sum.

»Ali ste nemara opazili, da je ta ženska prej kam odšla? Tako hočem reči: Če ste jo pred tem romanjem kdaj kaj pogrešili?« poizveduje Volk.

Ljudje brskajo po spominu. Pa se zadi Kopitarici, da jo je pred časom pogrešila nekaj dni. Tudi Skalarici se zdi, da jo je tam ob prvi košnji za nekaj časa zmanjkalo. Še ta in ona ženska ve povedati, da Grivarice pred tedni nekaj dni ni nič videla, nihče pa ne more zanesljivo reči, kaj je bilo z njo. Niti toliko si niso ljudje na jasnem, da bi vedeli natanko povedati, ali je ženska nemara ta čas bolehnala polegala doma, ali je izginila kam z vasi. Šele otroška usta dajo nekaj opore. Dragarjeva Tinca, ki še hodi v šolo, spremlja namreč z gručo otrok orožnika v primerni razdalji od hiše do hiše in s prav žensko radovednostjo vleče na ušesa, kaj se pomenkujejo. Ko odhaja narednik Volk proti Grivarjevim, se mala opogumi:

»Gospod, jaz pa vem, da Reze ni bilo doma!«

Starinska slika: Sv. trije kralji iz Jutrove dežele

»Oho, ti veš, praviš?« se ji prijazno nasmehne orožnik, da bi kolikor mogoče popolnoma pregnal otroško bojazen. »Kako pa veš, kaj? Ali ji nemara hodiš kaj pomagat?«

Mala se obotavlja, ko pa stopi naredni v edino vaško trgovino in prinese iz nje dekletcu velik zavitek bonbonov, je zaupanje popolno. Nič ji ne hodi Tinca streč, ampak prav zgodnje hruške ima Grivarica na vrtu. Tako so sladke kakor med. Otroci vsako leto preže nanje, Reza jih pa varuje kakor zaklad. No, letos so jih kljub temu obrali. Še za spomin ni nobene ostalo na drevesu. Ondan je namreč prišel tisti prismuknjeni Topoglav iz trga, tisti, ki tako rad pleše in poskakuje, pa so šli otroci koj kakor v procesiji za njim. Saj jih je odganjal s kamenjem, a Tinca se je le skrila tam blizu bajte za živo mejo in je videla, da je Grivarica odšla z norcem. Koliko časa je ni bilo nazaj, Tinca ne ve. Dva večera pa je prav gotovo ni bilo, ker je bilo polno otrok na hruški, pa jih Grivarica ni prišla nič preganjat.

»Vsaj ena trdna opora,« zadovoljno pomisli orožnik in smehljaše vpraša deklico:

»Ali si tudi ti zlezla na hruško?«

Mala odkima, češ:

»Ne znam dosti plezati in tudi v glavi se mi rado zvrtil.«

»Pa so ti jih drugi kaj dali?«

»Malo. Je vsak sam pojedel, kar je nabral —« se oblizne Tinca in kar poskoči od veselja, ko ji orožnik stisne v roko dinar.

S tako novico se končno poda narednik Volk k Grivarici:

»No, mati, kako ste kaj romali?«

»Bogu bodi potoženo, gospod, taka sem, da ne vem, kje se me glava drži,« zajavka babura in se prekriža. »Človek tako gori za božjo čast, potem pride pa takole —«

In kakor na ukaz, je mahoma vsa v solzah, češ:

»Pomislite, gospod, kaj se to pravi! Za ves moj trud in brigo kaže zdaj vsa vas s prstom name in vpije, da sem jaz

kriva! Še nikoli se ni zgodilo kaj takega. Ali naj jih imam priklenjene? Kje sem si pa tudi mogla misliti!? O, še danes pojdem k fari in povem gospodu, da je bilo letos zadnjikrat! Nikoli več se ne lotim kaj takega, nikoli več, vam pravim, gospod, pa če bi tudi položili ves Podlom predme!«

»Saj morda ne bo tako hudo?« spe-ljuje orožnik.

Ženska si v nadihu tolažbe otare solze. Tudi ona misli, da ni nič hudega, toda ljudje so kakor burja. Grivarica in samo Grivarica! Ko bi vsaj počakali! Dekleta nemara pridejo ali bodo pa vsaj pisale. Saj se niso udrle v zemljo.

Orožnik navidezno pritrjuje, vprašuje to in ono malenkost o letini in težavah, kramlja in kramlja ter se končno tako mimogrede domisli bebeca Topoglava. Da tu in tam večkrat kaj zmanjka, pravi, in sumijo nekateri tega norca. Ali bi mati Reza vedela povedati, če ga je kdaj kaj videla v Podlomu.

Grivarica podzvestno zasluti nastavljen past in začne izgubljeni ravnotežje. Topoglav jo večkrat prikolovrati naokrog, toda kdo se zmeni zanj! Kakopak, človek ima zmeraj polno glavo

Ne boji se ne mraza ne snega, ker je junak!

svojih težav in skrbi! Mar mu je takle prismuknjene! Zastran Grivarice je lahko vsak dan v Podlomu ali ga pa nikoli ni.

»Ali se pri vas nikoli ne oglasi?«

»Ne vem, da bi bil kdaj pri meni,« se izmika ženska. »Saj veste, v mojih letih si človek ne zapomni več vsega tako natančno.«

»Pa hruške so vam letos obrali, mati, ali ne?« pomilovalno vpraša Volk in s tem odpre zapornice Rezine zgovornosti. Oh, te grdobe! Saj res, takrat se je smukal Topoglav tod okrog! Nemara jih je celo on odnesel.

»Ali niste nič govorili z njim?«

(Dalje prihodnjič)

Za prosti čas — naj pride smeh v vas

Križanka „Predica“

Vodoravno: 1. kratica za dolžinsko mero, 3. del živali, 5. predlog, 6. enaka soglasnika, 8. kos, 9. maščevanje, 12. manjša gora, 13. osebni zaimek, 15. prerojenje, 17. okence, 18. besedica, ki izraža pogojni naklon, 19. letovišče v Istri, 23. jak, 24. star oče, 25. zver tropskih krajev, 27. zli duh, 29. del voza, 31. nasprotno od ima, 32. s krili, 33. oblika pomožnega glagola biti, 34. začetni črki krstnega in rodbinskega imena pesnika »Naprej zastava slave«, 35. vrsta prehlada.

Navpično: 1. kratica za Kristus, 2. strt, 4. obisk, 7. pokrajina v Jugoslaviji, 8. nasprotno od suh, 9. vzklík, 10. kmetijsko orodje, 11. izvir, 14. žensko ime, 16. lovi ribe, 19. orglavec, 20. ime za žensko, ki plete, 21. kazalni zaimek, 22. stara oblika veznika ako, 23. jadranski otok, 26. del našega telesa, 28. veznik, 30. vrsta sporta.

Dva izžrebana rešilca bosta prejela nagradi.

Prečitajte članek: »IZREČENA SODBA«
na strani 11!

REŠITEV KRIŽANKE

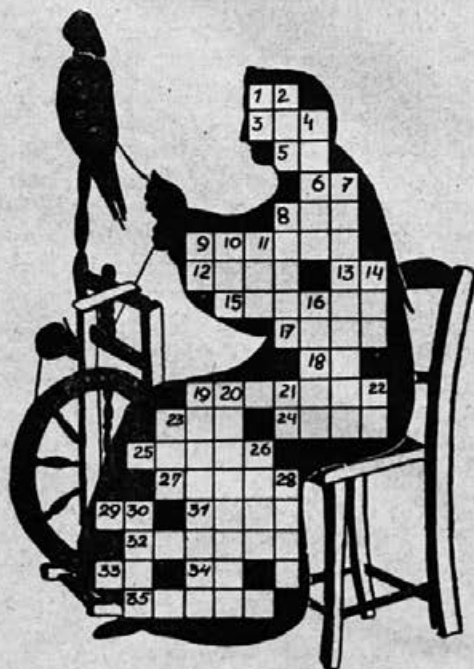
»Kolednik«: **Vodoravno:** ko, mast, Nazarje, ara, ar, golob, so, goha, Sava, oje.

Navpično: kazalo, osa, maroga, Trubar, nag, proso, as, ob, ajda, ve. (Pri številkah v kvadratih se je vrinila pomota, kar je pa večina rešilcev sama popravila.)

Vrata: številke v kvadratih vodoravno:

$$\begin{aligned} 61 + 83 + 84 + 72 + 65 &= 365 \\ 78 + 67 + 80 + 69 + 71 &= 365 \\ 70 + 64 + 73 + 82 + 76 &= 365 \\ 75 + 77 + 66 + 79 + 68 &= 365 \\ 81 + 74 + 62 + 63 + 85 &= 365 \end{aligned}$$

365 365 365 365 365

Čudežni kvadrat: **Vodoravno:**

$$\begin{aligned} 8 + 10 + 12 + 20 + 15 &= 65 \\ 7 + 18 + 6 + 13 + 21 &= 65 \\ 14 + 3 + 22 + 2 + 24 &= 65 \\ 17 + 23 + 16 + 5 + 4 &= 65 \\ 19 + 11 + 9 + 25 + 1 &= 65 \end{aligned}$$

65 65 65 65 65

Tokrat smo prejeli kar 326 rešitev, med temi je 83 rešilcev rešilo vse tri, ostali pa ali samo »Kolednika«, ali pa »Vrata« in »Kvadrat«.

Izžrebani so bili: Franc Benedik, Dolenja vas (Selca); Ivan Ogorelec, Podlog; Jelka Zidaršič, Ljubljana; Jože Danev, Gaberje; France Kozar, Veliki vrh. — Prva dva sta prejela po 3 knjige, ostali po 1.

DOBER NASVET

Kapuc: »Kako bi si pomagal proti lakoti, nič nimam jesti.«

Makuc: »Čisto enostavno: vsak dan si zadržni pas za eno luknjo; garantiram ti, da bo prej tebe zmanjkalo kot lukenj v pasu!«

POSLEDNJA ŽELJA

Bogat kmet Prepirač se je dolgo let toževal s sosedom radi meje. Advokati so mu pojedli večino grunta. Pred svojo smrtjo je poklical k sebi dva advokata in ju poprosil, naj sedeta vsak na eno stran postelje. »Zadnja moja želja je, da bi umrl kakor Kristus med dvema razbojnikoma.«

PRAVO MESTO

Mlada Minca gre služiti v sosedno faro. Vpraša kar pri prvi hiši, če rabijo dekle. Ko ji kmetica pove, da je ne potrebuje, ker vse sama naredi, se Minca odreže: »O, kakšna škoda! Tu pri vas bi bilo ravno pravo mesto zame!«

BO ŽE

Gregorač: »No, Lukač, kako se počutiš v zakonu?«

Lukač: »Tako, bo že šlo. Z ženino doto se že še shaja, samo z ženo bolj težko.«

MEŠČANSKA KOLOBOCIJA

Grivec: »Kdo je ta gospa?«

Krivec: »To je sestra prve žene drugega moža moje tretje žene.«

DOBRO VE

Nekoč se je Ribničanu zazdelo, da bi bilo dobro, če bi tudi on postal poslanec. In res je pri volitvah kandidiral. Na nekem shodu ga napade njegov nasprotnik, ki se je nalašč pripeljal iz Ljubljane in povzel besedo: »Kako bo ta poslanec, ko še ne ve, kaj je politika!«

Pa se odreže Ribničan: »Le dobro poslušaj: Jest varam tjebe, ti varaš mjene, jest buom tjebe prevaru; — vidiš, tu je pa politika!«

RAZLIKA

Pa vprašajo Ribničana, kakšna je razlika med kmetom in gospodo.

Ribničan: »Če je kmet nervozen, pravjo, de je nore, če je pa gaspud nore, pravjo, de je pa nervozen!«

PO SLOVENSKO...

Ko je Ribničan hodil po Nemškem, ga je nekdo vprašal, kako se reče po slovensko »caj-tenge«.

Ribničan: »Zadnje cajte pravimo pri nas caj-tengam »cenzura!«

TO JE PA HUDO

Špela: »Jera, zakaj si pa tako zgrevana?«

Jera: »Kako bi ne bila, pri spovedi sem dobila za pokoro en rožni venec, pa tri očenaše, jaz znam pa ravno narobe — en očenaš, pa tri rožnevence.«

ČUDEN POKLIC

Učitelj: »Povej no, Mihec, kaj pa je tvoj oče?«

Mihec: »Mrtev je.«

Učitelj: »Dobro. Kaj pa je bil prej?«

Mihec: »Prej je bil pa živ!«

VELIKA RAZTRESENOST

Gospa Koprnetova: »Povejte mi no gospa Skoprnetova, ali je res vaš mož tako raztresen?«

Gospa Skoprnelova: »Uh, pa še kako, nocoj je do treh zjutraj bedel in premišljal, kaj je bil čez dan važnega sklenil. Šele ob treh mu je palo na misel, da je sklenil, da pojde zgodaj spat.«

TEŽKO JE UGODITI

Sodnik: »Vi, Uzmovič, da si le upate sredi noči vdreti v tuje stanovanje!«

Uzmovič: »Gospod sodnik! Zadnjič ste se jezeli, kako si upam krasti ob belem dnevu, danes vam ni prav, da kradem ponoči. Nikakor vam ni prav — kdaj naj pa potem kradem?«

MODER ODGOVOR

Mesar Brkon: »Hej, ti fantè, ali veš, čigava je ta krava in tele?«

Lojzek: »Za kravo ne vem, tele pa vem, čigavo je.«

Brkon: »No, čigavo?«

Lojzek: »Od te krave!«

NI PRAV PRIŠEL

Gospod Kožar prisopiha k zdravniku: »Gospod doktor, pomagajte mi! Delam kot konj, jem ko volk, zvečer sem truden kot pes, ponoči spim ko medved, pa vendar se ne počutim dobro. Svetujte mi, kaj naj storim!«

Zdravnik: »Obrnite se na živinozdravnika, jaz vam ne morem pomagati.«

USTRAŠIL SE JE

Dva advokata sedita v gostilni in se prepirata — po stari navadi — o paragrafihi. Ker se ne moreta zediniti, pošljeta natakarka k gostilničarju, da naj da kazenski zakonik (knjigo paragrafov-zakonov). Natakarka pride — z litrom v roki in pravi: »Gospod je dal to vino iz lastnega sode in je dejal, da tistega, ki ste ga zdaj pili, ni treba nič plačati!«

69:-

Za večerno družbo Vam izoborno služijo ovi elegantni diftin čevljički. Diftin je material ki popolno nadomešča seml in antilop, poleg tega je zelo trafen. Poskusite en par.

79:-

Zelo elegantni čevlji za ples. Zaponka preko rista in lepa crno bela kombinacija dajejo Vašim nogam poseban šik. V njih boste imeli dvojno zadovoljstvo pri plesu.

79:-

Beli elegantni atlas čevlji za ples. Vsaka dama more imeti k svoji toaleti čevljičke v isti barvi kakor je njena toaleta. S specialno barvo barvamo te čevljičke na rdece, roza, zeleno, plavo, lila, rumeno i t. d.

129:-

Elegantni damski čevljički iz finega laka s solidnim okrasom. Vaše noge bodo v teh čevljih izgledale dovršeno elegantno.

169:-

Nas ponos, elegantni na rom šiveni lakasti čevlji za gospodje. Za ples k smokingu in fraku najprikladnejši. Fina izdelava i soliden okras jamčilo za njihovo eleganco.

10:-

29:-

Fine nogavice iz flora v raznih vzorcih in barvah če kupite en par, pridete v njim zadovoljni.

Vsaka elegantna in praktična gospodinja po zna vrline naših nogavic — "Princess", katere so tanke, trpežne pa noče il.

Bata